Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СССЭ-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 186 (13900) | 1972 оной августын 9, среда | Сэн 2 мүнгэн

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ШАГНАЛНУУД БАРЮУЛАГДАБА

Августын 7-до РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум шагналнуудые барюулаа.

Социалис хуули, ёho заршам бэхижүүлхэ хэрэгтэ габьяануудтай байhанай түлөө, Совет прокуратурын 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан шагнагдаhан РСФСР-эй прокуророй нэгэдэхи орлогшо А. М. Рекунковто Ажалай Улаан Тугай орден барюулагдаба.

Совет литература хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяануудтай байhанайнь түлөө, 50 наhатай болоhонтойнь дашарамдуулан, уран зохёолшо Ю. Я. Яковлевта Ажалай Улаан Тугай орден барюулагдаа.

Тэрэшэлэн «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденууд, «Шэн габьяата ажалай түлөө», «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медальнууд барюулагдаба. Олохон нүхэд РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотануудые абаба.

РСФСР-эй Габьяата юристын, Габьяата барилгашанай, Соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшын хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгохо тухай грамотанууд мүн лэ барюулагдаа.

Шагналда хүртэгшэд ажалыень үндэрөөр сэгнэhэн Коммунис партида үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов орденууд, медальнууд ба грамотануудые барюулжа, шагнагдагшадые халуунаар амаршалаад, Эхэ оронойнгоо аша туhада зорюулдаг ажал хэрэгтээ шэнэ амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ.

(ТАСС).

...ЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ ЭРШЭ ХЭРЭГТЭЙ

ХАЛУУН ХАҺА

Ахын аймагта тэжээл бэлдэлгэ эдэ үдэрнүүдтэ халуун хаhадаа оробо. Энэ хүдэлмэридэ ехэ багагүй, үбгэн залуугүй хабаадалсана.

Аймагай колхозууд үбhэндөөороhоор үнинэй. Зарим газарта бухал, сомоонууд бодожо, ажахын haалишад, малшадые баясуулжа эхилбэ.

«Коммунизм» колхозой хоёрдохи бригадын гэшүүд Жахана, Улаан-Нуга, Урда-Тала, Шамхагай сабшалангууд дээрэ ажаллана. Улаан-Нуга гэжэ сабшалан дээрэ жэл бүри Галсанов Субан Максарович гэр бүлөөрөө гаража ажалладаг юм. Субан Максарович сабшалангаа өөрөө сэбэрлэдэг, уhалдаг.

Үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэ 240 центнер эрхим шанартай үбhэ хуряажа абаhан юм. Мүнөө зун мүн лэ тэрээнhээ үлүү үбhэ хуряажа абаха хүсэлэнтэй. Эдэнэр haянай нарата үдэрнүүдые hамбаашалан, үбhэ тармаха, бухал табиха, hүри хаяха хүдэлмэридөө бүхы хүсэеэ элсүүлнэ. Мүнөө hайн шанартай хэдэн зуугаад центнер үбhэн хуряагдаад байна.

Хара Хужарта бэрхэ хажууршан В. Аюшеевэй звено ажаллана. Эдэнэр үдэр бүри олон бухалтай болоно, hүрилэгдэhэниинь үбhэниинь ехэ.

— Үбhэ хуряалгаяа август hара соо дүүргэхэ зорилго урдаа табинхайбди, — гэжэ Владимир хөөрэнэ.

В. ГАЛСАНОВ

ҺАЙНААР ХУРЯАНА

«Восточные Саяны» колхозой ажалшад хамтынгаа адууhа малда бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула, энэ хүдэлмэриеэ түрүүшын үдэрhөө эмхи гуримтайгаар ябуулжа байнхай. Мүнөө үедэ тус ажахыда 25 звено ажаллана. Haянай байдалаар колхоздо 6198 центнер hайн шанартай үбhэн бэлэдхэгдээд байна.

А. И. Домышевой даадаг Сагаан-Нуурай звеногой коллектив бултанhаа ехэ үбhэ бэлэдхэжэ, ажахы соогоо түрүүлжэ ябана. Haяхан тус звенодо колхозой правлениин болон парткомой дамжуулгын Улаан туг 30 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаба. Арбан хоногой дүн гаргахада, тус звеногой хүдэлмэришэн бүхэн 40,9 центнер hайн шанартай үбhэ бэлэдхэжэ абаhан байна. Хоёрдохи hуури Галбайн звено эзэлээ. Звеное даагшаар Р. Янтуева ажаллана. Д. Банчиковагай, А. Габановай звенонууд мүн hайн үрэ дүн туйлажа, түрүү зэргэдэ ябалсана.

Энэ шухала хүдэлмэри ажахын отделени бүхэндэ ямараар ябанаб гэжэ жэшэн хаража үзэе. Нэгэдэхи hуурида Таhархайн отделени гаранхай. Юуб гэхэдэ, эндэхид үнгэрэгшэ үедэ дүн хамта дээрээ 1737 центнер үбhэ бэлэдхээ. Галбайн, Хуурай-hубагай отделениин хүдэлмэришэд энэ хугасаада тус бүридөө 1500, 1200 центнер үбhэтэй болоод байна.

Ажахын хүдэлмэришэд наратай сэлмэг үдэрнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, hайн шанартай үбhэ ехээр бэлэдхэжэ абахын тула шармайн ажаллаhаар.

Б. БИРБАЕВ.

Түнхэнэй аймаг.

ҺАҺАНДАА ХҮРЭХӨӨР ШИИДЭНХЭЙБДИ

...узүүрнүүдые гараар сабшажа дүүргэбэбди. Гараар сабшалгада ахалагша классай hурагшад Юра Бадмаев, Саша Дамдинов, Вера Жигжитова гэгшэд үетэн нүхэдтөө ёhотой жэшээ харуулна. Эдэ нүхэднай үдэр бүриингөө даабарие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Мүнөө үедэ хорёод гектар гараар сабшаад байнабди. Мүнөө бидэ гараар сабшаха сабшалангай ногоо унагаажа дүүргээбди.

Энэ жэлэй зун хэзээ хэзээнэйхиhээ оройтоhон, июнь hарада дуhалшье бороо ороогүй шахуу гэхэдэ алдуу болохогүй. Иимэ дээрэhээ бидэ үбhэндөө үнгэрэгшэ hарын хорин табанаар орообди. Ногооной ургаса дунда зэргэ. Тиигэбэшье бидэ хараалhан даабарияа дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа гартан ажаллаха гэжэ хэлсэнхэйбди.

Нэгэ хэдэн үгөөр луговодой хүдэлмэри тухай тогтон хөөрэжэ үгэмөөр гэжэ hанаха байнаб. Энэ сабшалангаа би юhэдэхи жэлээ харууhалнаб. Манай Нарин нютаг уhаар баян бэшэ. Юрэнхыдөө бидэ харууhалжа байhан нуга сабшалангаа hайрамай, богонихон наhатай хадын горходой булагуудай уhаар уhалдаг гээшэбди. Ехэ саhанай ороhон жэлдэ луговодууднай сабшалангаа хоёр, гурба уhалжа урдидаг. Энэ шухала таатай үеые заахашье алдабал, газараа гүйсэд уhалангүй үлэшэхэ гэжэ луговод бүхэн hайн мэдэдэг. Тиимэhээ манда даалгагдаhан сабшалангай ургаса, хабарай сагта бидэнэй ямараар ажаллажа гараhые гүйсэд гэршэлжэ үгэдэг гээшэ. Хадын горходой харьялан урдаха хаhа сагые алдангүй, энээниинь хараалдаа абажа, добо-лиг, заха газарые нэн түрүүн уhалжа шадаагүй hаа, хожом эндэhээ бухалшье үбhэ хуряажа абахань бэрхэтэй болодог. Хүхэ номин тэнгэриhээ бороо хүрын адхархые хүлеэжэ hуубал, үбhэ ногооной үндэр ургаса хуряажа абаха тухай бодомжолhонойшье үлүү. Тиимэhээ ажахымнай луговод бүхэн хабарай сагта hайнаар ажаллахые оролдодог юм. Бидэ сабшалангаа hайса уhалхын хажуугаар, модо шулууень түүжэ сэбэрлэдэг, наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлтэ гаргажа тараадаг заншалтайбди. Мүн hүриин хорёо задалжа, таатай газарта сомодогбди.

Нэгэ хэдэн үгөөр үбhэ хуряалгада хабаадаhан хүдэлмэришэдтэ түлөөhэн ямараар түлэгдэнэб гэжэ хөөрэжэ үгэмөөр. Бэлэдхэгдэhэн үбhэнэй шанар хараада абтажа, салин хүлhэн түлэгдэдэг байна. Тиимэhээ бидэ шадаал hаа hайн шанартай үбhэ бэлэдхэжэ абаха гэжэ оролдодогбди. Иимэ шанарай үбhэ ехээр хуряажа абахада колхоздо, мандашье туhатай. Сабшалга, тармалга, hүрилэлгые нэгэ жэгдэ ябуулхые оролдодогбди. Нарата үдэрнүүдые дүүрэн хэрэглэхын тула үбhэшэн бүхэн оролдодог гуримтай.

Үбhэ хуряалгада хүдэлгэхэ оньhон техникэ яhала hайнаар заhагданхай. Даажа абаhан техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, нийтынгээ олон hүрэг үхэр малда элбэг тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула бидэ хүсэ шадалаа гаргахабди. Энэ шухала хүдэлмэри эмхи гуримтайгаар ябуулжа, хараалhан болзортоо түгэсхэхын түлөө үбhэшэн бүхэмнай өөрынгөө хубитые оруулхаар зүтгэнхэй.

Д. САМПИЛОВ,
XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой луговод.

Загарайн аймаг.

ҮБГЭН ЗАЛУУГҮЙ

Нийтын малда үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хаhа сагые алдангүй, габшагай hайнаар ажаллахын тула Санагын совхозой хүдэлмэришэд оролдожо байнхай. «Үбгэн залуугүй тэжээл бэлэдхэлгэдэ» гэhэн урила доро эндэхид ажаллана. Мүнөө жэлдэ ажахын механизаторнууд 1000 тонно сенаж дараха түсэбтэй юм. Энэ шухала хүдэлмэридэ түгэс оньhожоруулагдаhан звено ажаллана. Тус звеное ажахын главна агроном Д. С. Мархаев хүтэлбэрилнэ. Haянай байдалаар эндэ гурбан зуу шахуу тонно сенаж дарагдаад байна. Сенаж даралгада пенсионернүүд Даши Боболоев, Дашидылык Уржанов, Самбу Юмжапов гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Үбhэ хуряалгада 14 звено хабаадана. Haянай байдалаар эндэ 2000 центнер үбhэн сомогдонхой. Хура бороогой ехээр haатуулбашье, эндэхи хүдэлмэришэд нарата үдэрые алдангүй hамбаашалан, hайн шанартай үбhэ хуряажа байнхай.

А. БУТИН.

Захааминай аймаг.

ВЬЕТНАМ АРАДЫЕ ДЭМЖЭНЭ

Совет-вьетнам хани барисаанай, США-гай ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн тулалдагша вьетнам арадай тэмсэлые дэмжэн талархалгын hара орон дотор үнгэргэгдэжэ байна. Хаа хаанагүй суглаанууд, митингнүүд болоно, совет хүнүүд сүлөөтэ, бэеэ даа-hан байдалаа хамгаалан тэмсэжэ байгаа Вьетнамай патриодуудые аха дүүгэй ёhоор дэмжэн талархажа байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

ТССР-эй XX жэлэй ойн нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводой токарь А. Рясмов, уран зохёолшо С. Атаев, композитор Б. Ахмедов болон бусад Ашхабад хотодо болоhон олониитын түлөөлэгшэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, баатар габьяата вьетнам арадта эсэргүү зэрлиг, хархис дай үргэлжэлүүлжэ байгша американ түримхэйшүүлые зэбүүрхэн хараба.

«США-гай империалистнууд амгалан зониие хюдаха эгээн муу муухай аргануудые хэрэглэнэ. Эдэ дээрмэшэд тосхонууд болон городуудые уhаар булаха гэжэ оролдоно, даамбанууд ба уhа хааhан бусад түхеэрэлгэнүүдые үгы хэнэ. Hургуулинууд, больницанууд, байрын гэрнүүд дээрэ бомбонуудые хаяна. «Вьетнамай ойро бү хүрэгты!» гэhэн эрид шууд эрилтэ табинабди» гэжэ Брестын «Динамо» гэжэ оёдолой фабрикын партбюрогой секретарь М. Кладько мэдүүлээ.

Совет олон предприятинуудай хүдэлмэришэд аха дүү оронoй захилнуудые болзорhоо урид дүүргэжэ байнхай. Хиналтын оньhон ба телефоной кабель, шлангова провода «Амуркабель» заводhоо нилээд ехээр ашагдажа ябуулагдаа. Амарай кабель городууд болон тосхонуудайнгаа хоорондо найдамтай хэлхээ холбоо тогтоолгодонь ДРВ-гэй ажалшадта туhалха байха.

Вьетнам нүхэдэй уулзалга хани халуунаар үнгэрнэ. ДРВ-гэй музейн бүлэг хүдэлмэрилэгшэд Калугадахи К. Э. Циолковскиин гэр-музейдэ ерэжэ хараба.

Августын 7-до Калинин хотын ажалшад ДРВ-hээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Во Тхук Донгтой, Урда Вьетнамай Республикаhаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Данг Куанг Минтэй уулзаа. Эндэ КПСС-эй Калининскэ обкомой нэгэдэхи секретарь Н. Г. Корытовтой хөөрэлдөөн болобо. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэжэ байгаа областиин ажалшадай туйлалтануудтайнь айлшадые танилсуулаа.

Совет-вьетнам хани барисаанай митинг Калининскэ полиграфическа комбинатда ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгэрөө. Элшэн сайд Во Тхук Донг үгэ хэлэхэдээ, Вьетнамай патриодуудта Советскэ Союзай ажалшадай үзүүлдэг туhаламжын угаа ехэ удха шанартайе рисолон тэмдэглэбэ. Тиихэтээ хамта КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Советскэ правительствада, совет арадта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргөө.

Эндэхи полиграфистнууд Пентагоной ээрхэг хархис аашануудые эрид шууд буруушаана.

УРАН ГАРТА, ҺУБЭЛГЭН БЭРХЭШҮҮЛЭЙ КОНКУРС

Эрхимүүдынь лэ шалгарба

Оньhон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, бага гаргашатайгаар ехэ продукци бүтээн гаргаха гээшэ мүнөө сагай шухалын шухала зорилго мүн болоно бшуу. Энээниие хүдэлмэришэд, хүдөө ажалшад hайн мэдэнэ. Бирагүйхэн мэргэжэлтэй трактористын трактортайгаа носолдоhоор байтарнь үдэрынь үнгэршэхэ. Харин hайн бэлэдхэлтэй, дүршэлтэй бэрхэ механизатор 7—8 гектар газар хахалhан байха бшуу. Мүн бэрхэ токарь түргэнөөр, hайн шанартайгаар, детальнуудые бүтээдэг. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой эрхим токарь Александр Меньшиков 8 час соо хэхэ ажалаа дүрбэн час соо бүтээдэг байха юм. Тэрэ наймадахи табан жэлэйнгээ даабари хоёр жэл хахад соо дүүргэhэн байха юм. Мүнөө нүхэр Меньшиков Октябриин Революциин орденоор шагнагданхай. Энэ юун тухай хэлэнэб гэхэдэ, hайн бэлэдхэлтэй, баян дүршэлтэй мэргэжэлтэд ехэ юумэ бүтээдэг, олондо жэшээ харуулдаг байна.

Һүүлэй үедэ хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал табигдана. Тэдэнэр үдэшэндөө hурана. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые халан абаха гэжэ эрмэлзэнэ. Хүдэлмэришэдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын, «Теплоприбор», «Электромашина», судна бүтээлгын заводуудай партийна, профсоюзай организацинууд ехэ анхарал хандуулна. Энэ заводуудай токарьнууд, слесарьнүүд, түмэр харуулдагшад болон бусадшье олон мэргэжэлтэд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлжэ байдаг. Тэдэнэй дунда жэл бүри конкурс үнгэргэгдэдэг болонхой. Энэ оной эхинhээ Улаан-Үдэ хотын олохон промышленна предприятинуудтэдэнэй дунда конкурс үнгэргөө hэн. Эрхимлэгшэдтэ «заводой чемпион» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдожо, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа бэлэй. Энэ hайхан үүсхэлынь КПСС-эй горком, ЦБТИ халуунаар дэмжэжэ, заводуудай бэрхэ мэргэжэлтэдэй дундаhаа эгээл эрхимүүдыень элирүүлжэ, Улаан-Үдэ хотын чемпион гэhэн нэрэ зэргэ олгохо гэжэ шиидээ бэлэй.

Августын 5-най үглөөгүүр Улаан-Үдын авиационно завод тээшэ конкурсдо хабаадаха хүдэлмэришэд ларабад. Конкурсдо хабаадахаар эрхим токарь, слесарь, түмэр харуулдагшад, тэдэнэй дүй дүршэлыень халан абаха дуратайшуул авиационно заводой 6-дахи цех соо сугларжал байна.

Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын, судна бүтээлгын, прибор бүтээлгын, «Теплоприбор» заводуудай коллективүүд эрхим түрүү хүдэлмэришэдөө эльгээгээ. Хүндэлэлэй Тэмдэгэй орденто «Электромашина» заводой хажуу талада үлэшэhэниинь гайхалтай.

Үглөөнэй 10 часта 6-дахи цех соо нилээд олон хүдэлмэришэд сугларааd байна. Конкурсдо хабаадалсахаар 60-аад хүн ерээ. Конкурс үнгэргэхэ комиссиин түрүүлэгшэ Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат П. З. Поздеев сугларагшадта хандан:

— Улаан-Үдэ хотын предприятинуудай эрхим мэргэжэлтэд шадалаа туршахань. Эгээл эрхимүүдынь Улаан-Үдэ хотын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхэ байна. Амжалта туйлажа, энэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэхыетнай юрөөнэб,—гэжэ хэлэбэ. Конкурсдо хабаадагшад даабари абажа, станогуудаа хүдэлгэжэ эхилбэд.

Авиационно заводой чемпион, слесарь, комсомолец Виктор Галичкинай станогой хажууда олон хүн сугларанхай. «Теплоприбор» заводой эрхим токарь Г. Федоров муу бэшээр ажалаа эхилбэ. Һайн шанартай деталь богони болзор соо бүтээхэ гээшэмнай тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ ха юм.

Судна бүтээлгын заводой токарь А. Ивановой эгээл түрүүлэн даабаряа дүүргэбэшье haань, прибор бүтээлгын заводой токарь В. Донцов тэн бэрхэ, ехэ юумэ мэдэхэ токарь байhанаа харуулжа шадабалдаа. Тэрэ Улаан-Үдын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Авиационно заводой токарь Н. С. Новосёлов хоёрдохи hуури эзэлжэ, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаа.

Слесарьнүүдэй дундаhаа авиационно заводой чемпион В. П. Галичкин шалгаржа, нэгэдэхи hуури эзэлээ. Хоёрдохи hуурида мүн лэ авиационно заводой хүдэлмэришэн Петр Крашенников гараба. Түмэр харуулдагшад муу бэшээр хүдэлбэ. Авиационно заводой хүдэлмэришэд эрхимлэбэд. Тус заводой залуу хүдэлмэришэн Семён Толстихин нэгэдэхи, Тимофей Фёдоров хоёрдохи, Алексей Сафронов гурбадахи hууринуудые эзэлhэн байха юм.

Энэ конкурсын дүн хараад үзэхэдэ, зарим заводуудай хүдэлмэришэд мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үшөөл бага анхарал хандуулна гэжэ хэлэмээр: ЛВРЗ-гэй, судна бүтээлгын заводуудай хүдэлмэришэдэй түрүү hуури эзэлжэ шадаагүйнь халагламаар. Энэ конкурсдо хабаадагшад саашадаа зарим тэды тобшолол хэжэ, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бүри ехэ анхарал табидаг болохо бээ гэжэ найдамаар.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Улаан-Үдэ хотын чемпионууд слесарь В. Галичкин, түмэр харуулдагша С. Толстихин гэгшэд; эгээл залуу бэрхэ токарь В. Рыжаков (дээрэнь); конкурсдо хабаадагша слесарь А. Андреев (зүүн гарай зурагта).

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АГИТБРИГАДАНУУД ЗАМДАА ГАРАНХАЙ

Үбhэшэдэй звенонууд сабшалан дээрээ гаранхай, машинааршье, гараашье үбhэ сабшана. Тэжээл бэлэдхэлгын техникэ—үбhэ сабшаха, силос дараха, витаминтай үбhэ бэлэдхэхэ, сенаж дараха түхеэрэлгэнүүд булта хүдэлгэгдэжэ эхилэнхэй. Иигэжэ хүдөө ажахыдахи нэгэ шухала хүдэлмэри — үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэ түлэг дундаа ябана.

Хүдөөгэй ажалшад, тэдэнэй шефүүд — промышленна предприятинуудай түлөөлэгшэд звенонууд болоод, олон газарта хүдэлжэ байна. Эдэнэрэй алибаа эрилтэ хангаха албан, нэн түрүүн политическэ хүдэлмэри ямараар эмхидхэгдэнхэйб гэhэн асуудалтайгаар партиин хэдэ хэдэн райкомуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ манай корреспондент хандаба.

С. Н. ШАБАНОВ, партиин Кабанскын райкомой пропаганда, агитациин таhагые даагша: ССР Союзай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ манай аймагай ажалшад оролсонхой, абаhан уялгануудаа дүүргэхын түлөө шармайн тэмсэжэ байна. Энэ мүрысөөе улам т... эхой болгохо зорилгоор партиин райком, аймагай гүйсэдхэхэ комитет дамжуулгын Улаан туг бии болгобо. Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ, ургаса хуряалгада эрхим амжалта туйлагшадта энэ туг барюулагдаха юм. Үбhэ, таряа хуряалга дээрэ мүрысөөнэй дүн 10-10 хоногоор гаргагдаха. Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын түрүүшын арбан хоногой дүн гаргагдахаяа байна.

Үбhэ ногооной ургаса яhала hайн, үбhэшэдэй звенонууд түлэг хүдэлжэ байна. Түрүүшын бухалнууд, hүринүүд бодожо эхилбэ. Иигэжэ эдэнэрэй олон газар таража хүдэлхэдэ, манай үзэл сурталшад, соёлшод мүн лэ эдэнэрэй хойноhоо аян замда гаралсана бшуу.

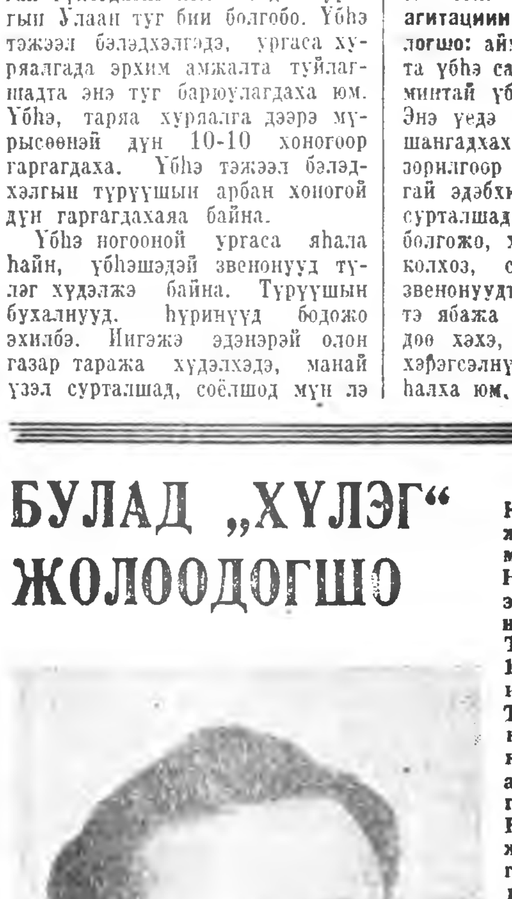
Аймагай Соёлой байшангай, хүдөөгэй соёлой байшангуудай агитбригаданууд (политинформатор, концертнэ бригада эдээндэ оролсоно) үбhэшэдтэ гараба. Жэшээнь, аймагай соёлой байшангай агитбригада Байгалай совхозой үбhэшэдэй бүхы звенонуудаар ябажа дүүргээд, Шергинскэ совхоз гараа. Гадна совхозуудай парткомуудай өөhэдынь политинформаторнууд үбhэшэдэй звенонуудаар ябажа, хөөрэлдөө хэдэг байна. Жэшээнь, Байгалай совхозой парткомой секретарь А. П. Ключерев, совхозой экономист Е. А. Морозова гэгшэдые үбhэшэдэй звенонуудта хэдо хаража болоно.

Партиин обкомой лектор А. С. Серебряков Байгалай совхозой түб hууринда, Таракановкын hаалишадта, мүн үбhэшэдтэ ошожо, уласхоорондын асуудалаар лекци уншаа.

Мүн автолавка, медигүүд, ажалшадай эрилтэ хангадаг албанай хүдэлмэрилэгшэд өөhэд өөhэдынгөө маршрудаар үбhэшэдэй звенонуудта ошодог гуримтай.

А. Г. ЗАДОРОЖНЫЙ, КПСС-эй Хяагтын райкомой пропаганда, агитациин таhагые даагшын орлогшо: аймагай бүхы ажахынуудта үбhэ сабшажа эхилээ. Витаминтай үбhэ, сенаж хэжэ байна. Энэ үедэ политическэ хүдэлмэри шангадхаха хэрэгтэнь туhалха зорилгоор партиин райком аймагай эдэбхитэдhээ бүридэhэн үзэл сурталшадые хэдэ хэдэн бүлэг болгожо, хүдөө гаргаба. Эдэнэр колхоз, совхозуудай үбhэшэдэй звенонуудта, hаалиин фермэнүүдтэ ябажа лекци уншаха, хөөрэлдөө хэхэ, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые түхеэрхэдэнь туhалха юм.

БУЛАД „ХҮЛЭГ" ЖОЛООДОГШО

Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүү механизатор Назир Назитович Шариповые энэ зураг дээрэ харанат. Назир Шарипов Татарай АССР-hээ 1945 ондо эхэ эсэгэнэртэйгээ ерэhэн юм. Тэрэ гэhээр Баянгол нютагта түбхинэжэ, колхозой хамтын ажалда эбтэй эетэйгээр оролсоо бэлэй. Назир Назитович 17 жэл соо таhалтаряагүйгөөр түмэр «хүлэгүүдые» жолоодоно. Дүй дүршэлтэй энэ механизатор hүүлэй жэлнүүдтэ колхоз соогоо түрүү hууриия алданагүй. Комбайнер Назир Шарипов урзанда — 759, үнгэрэгшэ жэлдэ 700 гектар талмайн таряа сохиhон юм. Хабартаа паар хахалалгада ябажа, «ДТ-75» түхэлэй трактораар 340 гектар талмай газар хахалаа. Тингэжэ колхоз дотороо хоёрдохи hуури эзэлээ. Механизатор Н. Шарипов ойн баярай жэлэй таряа хуряалгада бэлдэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механизатор Н. Н. Шарипов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фототекст.

МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАДТА—ҮНЭТЭ БЭЛЭГҮ...

Зэдын аймагай колхоз, совхозууд 8-12 хоногой хугасаа соо бүхы хонидоо хайшалжа дүүргэhэн гэжэ мэдээжэ. Аймагай Совдэй гүйсэдком, партиин райком, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай комитет хамтаржа, мүрысөөнэй гурим табихадаа, 10 хоногто хони хайшалгаяа дүүргэhэн ажахыда, олон хони хайшалhан хайшашанда түрүү hуури олгожо, үнэтэ бэлэг, шагнал барюулха гэжэ шиидхэhэн юм.

Партиин райком, аймсоведэй гүйсэдком болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай комитет июлиин 29-дэ зүбшэжэ, мүнөө мүрысөөнэй дүн сэгсэлогдобо. Ажахынууд хоорондын мүрысөөндэ Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхоз түрүүлээ. Энэ колхоз бүхы хонидоо 10 хоногой туршада хайшалжа дүүргээ. Мүн Борьёогой, «Октябрьский», «Заречный» совхозууд хони хайшалалгые hайнаар эмхидхээ гэжэ тэмдэглэгдээ.

Хони хайшалагшадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хайшашан Даба Жимбеевич Балсанов 10 үдэрэй туршада 1062 хони машинаар хайшалжа, «1972 ондо хони хайшалалгаар аймагай чемпион» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөөд, «Запорожец» маркын хүнгэн автомашина худалдан абаха эрхэтэй болоо hэн.

Энээнhээ гадна аймагай арбан хайшашад «1972 оной аймагай эрхим хайшашад» гэhэн нэрэ солодо хүртэжэ, партиин райкомой, аймгүйсэдкомой, аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа. Гадна ажахынууд тус тустаа түрүү хайшашадтаа шагнал болгон, «Океан» гэжэ хэдэн холодильнигуудые, юумэ угаадаг машина болон олон тоото бэлэгүүдые барюулаа. Ур... гын гуримай hайнаар эм... дэhэнэй ашаар, социалис... зүбөөр эмхидхэжэ шад... рэhээ 300 мянга гаран ... 10-12 үдэрэй туршада ... жа шадаhан байна. ... ашаар аймаг hooho гүр... далдаха түсэбөө ... дүүргэбэ.

Б. ДАРМ...

Табан жэлэй түрүүшүүл

БУТАРХАЙЛ ТОО ДУТАШОО

ЗУРАГЛАЛ

Нэгэтэ Будажабай колхозойнгоо правленидэ ерэхэдэ, түрүүлэгшэ нүхэр Семёнов дуудажа асараад, иигэжэ хэлэбэ:

— Түбэй отарые даажа абаха болоболши даа. Бэеэ даагаад ахалагша хонишон боложо хүдэлхөөр болоош. Тулгатай хүнүүдые хажуудаши үгэхэбди, — гээд эхилэжэ байхадань, телефон ханхинажа, партиин райкомой секретарьтай түрүүлэгшын хөөрэлдэхэ hамбаанда, энэ дурадхал тухайнь Будажабай hайса досоогоо шэбшэжэ үзэхэ сүлөө болобо.

«Нэгэдэхеэр, хонидой отарые даагаад ажаллажа, мүнөө хүрэтэр үзөөгүйб. Хоёрдохёор, сабшалан хадалангууд баран хубаагдашанхай. Энэ даалгахала байhан отарынь хонидто эдюулхэ үбhэ хаагуур түүбэрилжэ сабшаха болоноб? Гурбадахяар, хаяа хадхажа hуухан хүршэ нүхэр хүнэйнгөө отарые даажа абаха болоно. hүүлдэ тэрэнь бэеэ аргалуулжа ерээд, отараяа бусаажа абахамни гэжэ байха юм гү? Юрэдөөл, ухаагаа гүйлгэхэ элдэб олон бодолнууд энээхэн үе соо толгойдонь хүлгэнэ, «Али элдэб шалтаг хэлэhээр хэлээд лэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэдые торгоожорхихо болоо гээшэ гү?» — гээдшье бодоно.

Цырен Семенович телефонойнгоо трубка табиhан бэеэрээ:

— Зай, ямар шиидхэбэри абабаш, Будажаб? — гээд асууба.

— Минии хэлэхэ шалтагаан олон байна. Ходо хүдэлжэ байhан хонишоднай үбhэеэ хуу хуряажа абашаба, — гэхыншье тэрэ. түрүүлэгшэ тодон абаад хэлэбэ:

— Талын-Булагта отарыншни хонидто хүрөөд үлэмөөр ехэ үбhэтэй сабшалан байна ха юм. Косилкатай трактор абаад, мэнэ гэhээр ошожо, сабшахадаш болохо.

Тиихэдэнь Будажабай хэлэхэшье үгэ дууhашаба.

...Туласа ерээд харахада, Талын-Булагай дайдын ехэ гээшэнь! Хубаарлаар хүртэhэн сабшаха газарынь нэмжынэ. Ургажа байhан үбhэн соогуур Будажаб Дашиевич өөрөө ябаад үзэнэ. Элдэб ногоон эндэнь ургана: хүрич хилгана, хурьган-шэхэн, хүсы үбhэн, хара-шэрэм, тингэжэ байтар үхэр-хэлэнэй hалтарайшье үбhэ ногоон бии байба. Эдэ ургамалнууд бултадаа шанар hайнтай, хонидой эдихэдэ ёhоорхон.

«Беларусь» трактор · косилка хоёрой тарцаганаан соогуур сабшагдаhан мүрнүүд олошоржол байба. Унаhан үбhэниншье яhала hайн. Тракторай шарганууд дээрэ таби-табин центнерээр сомоо hаа, ядахын сагта хорёод hүрн гараха хэбэртэй. Тиимэhээ шаргануудые олоор дархалжа асарха хэрэгтэй болобо.

Алибаа ажалые хажуу талаhаань харахада, хүнгэн шэнгеэр үзэгдэдэг aaб даа. Харин өөрөө даажа абаад, халажа ороод байхада ямар бэ? Будажаб Дашиевич энэ ушарые мэдэжэл ябаа. Түрүүшээр зүйтэйл маргаа байна. Теэд колхозой правлениин үнэхөөр найдаад байхадань, яажа огто арсахабши. Мүнөө шаргаhаа эхилээд, бүхы юумэн хэрэгтэй болобо. Эдэ бүгэдые өөрөө оролдожо эмхидхээгүйдэнь ондоо хэн hанаагаа табихаб даа.

Уданшьегүй энээхэн сабшалан дээрэhээнь 26 hүри бодхоогдожо, hанаата болон, сүлөө гухагүй ябаhан шэнэ хонишоной досоо нара гараhандал болоо hэн.

Үнгэрэгшэ үбэл бэлэй. Хошуун-Үзүүр тосхоной ара талаар байрлаhан хашаа соогуур үдэшэ, үглөөнинь хонидой мааралдаан таhалдахаяа болибо. hаянай орохон саhан дээгүүр трактораар татуулжа асарагдаhан сэл ногоохон үбhэнэй hүринүүдые харахадаа гү, али ходо эдеэлүүлжэ байдаг ээдэ танихадаа, эдэ хонид мааралдаа ёhотой.

— Сэрэнсуумнай мүнөөдэртөө хонидоо адуулжа hайсал дааpaa ёhотой, гэртээ харижа дулаасаг, амараг, — гэжэ ахалагша хонишон нүхэр Дашиев хонишон басагые хайрлаhан янзатай хэлэнэ.

— Залуу хүн хадаа сэй уубал, дулаасаад, тэнигээд орхино аабза. Эдеэлhээр hөөргөө ерүүжэг, мандаа туhалха гүбэ, — гэжэ Цыжидма Доржиевна Сэрэнсугай өөрын басаганшье hаань, зааханшье үмөөрбэгүй. Тиихэншье зүб. Хэн нэгээ ходол үмөөрэлсэжэ, өөгшөөжэ ябаа hаа, хэрэг бүтээсэгүй байха бшуу. Тингээдшье Сэрэнсу Доржиева ажалша бүхэриг басаган юм. Тэрэ ямаршье хүйтэн, халуунай сагта абиртажа ябадаггүй. Түрэлхидынь тэрэнние тиимэл ажалша бэрхээр hургаhан магтаалтай.

Адуулгаhаа ерэhэн хонид хээлитэйнүүд. Теэд hайнаар бэлшэhэндээ тиинэ гү, али үнэхөөр түрэхэ дүтэлжэ, хээли ехэтэй боложо ябанад гү. Будажаб, Дашима, Цыжидма гурбуулан суглараад, сентябрь hараhаа эхилэн тооложо үзэнэд. Дүрбэдэхи hарань үнгэрхэеэ байба.

— Январь hарын гарахадал, одоо бэеэ эхилжэ, хүдэлхэ болохомнай гээшэ. Түрүүшээр 3—4 хурьгад бии болоодхихо. Тиинhээр байтар сүүдхэ бүхэндэ гуша-дүшөөрөө «адхарха» гүб даа. Бидэ дүрбүүлэн хонидоо адуулжа, түлынь абажа хэр хүшхэрхэбибди? Зарим газарта түл абалгын үедэ хурьгашад нэмэжэ үгтэдэг aaб даа. Бидэндэ нэмэлтэ хүнүүдые абаhанай хэрэг бии гү? — гээд ахалагша хонишон нүхэдөө харана

— Будажаб, hанаагаа бү зобыш. Манай колхозой отарануудта хурьгаша хүдэлнэ гэлсэхэнь дуулдагшагүйл. Бултадаал тэрээхэн соогоо өөhэдынгөө хүсөөр хамаг түлөө абажа, ондо ородог бэшэ гү? — гэбэ нүхэдынь.

— «Нээрээшье тиимэл даа. Тэдэнэр ядалдаабдн гэлсэдэггүй. Үбhэмнай hайханаар абтаа. Хүхэ hолоомон, талха таряанай зүйлшье бии. Юрэдөөл үбhэ тэжээлээр дуталдахагүйбди. Хонидоймнай байра яhала дулаан. Тэрээхэн хонидой хурьгалха таhалгыел зохидоор түхеэрхэ хэрэгтэй. Доронь дэбдихэ хохиршье тиимэ элбэг бэшэ. Ехэ хүйтэн соогуур хохир дэбдижэл үнгэрөө hаа, hайн байгаа. Саашадаа дулаархадань, hолоомошье дэбдихэдэ болохо. Тэрээнhээ аммнагаар утаха гэжэ айhанай хэрэггүй. Мэнэл мартын игаабари дулаан үдэрнүүдтэ хурьгад наруули дулааханда газаа гаргагдадаг болоно аабза,—гэбэ ахалагша.

Январиин хахад багаар лэ тэдэнэр одоол ехэ ажалтай болобо. Үбэлэй эхеэр ахалагша хонишоной хэлэhэниинь тудалдаба. Сүүдхэ бүхэндэ гуша-дүшэн хурьгад абтадаг болобо. Теэд энээндэ эртээнhээ бэеэ зэhэhэн хүнүүд сагдээрээ абиртажа байха аал? Үгы даа. Гараhан лэ хурьгад барандаа тамир hайнтайнууд. «hайн хурьгад үhэ ноohoёо хатааха, тэнхэхэдээшье түргэн ха юм даа» гэжэ байгаад Будажаб Дашиевич ходол үгэ залгуулхые оролдоно. Тэрэнэй хэлэhые нүхэдынь баhал зүбшөөнэ, Тииhээр байтар хонидой олоороо хурьгалхань шоморжо, хэhэн ажалайнгаа үрэ дүн гаргаха саг ерээ.

Хабаршаг тээ Будажаб Дашиевич колхозойнгоо конторо ошоод ерэхэдээ, иигэжэ дуулгаба:

— Нүхэдүүд, тоо бүридхэлшэд дүн сэгсэлжэ байна. Хонидой түл абалгаар колхознай аймаг соогоо яhала урдуур ябана хаш. Зуутанай тоодо орохон бригадануудшье олон. — гэбэ.

— Теэд манайхин хэды болгообибдн?

— Бутархай тоо дуталдабал даа. «Бутархай тоо» гээшые ойлгоно гүт? Зуун эхэ хонин бүриhөө ерэ юhэн бүхэли аад, арбанай хэды хубил дуташаба ха юм даа.

— Юрэдөөл зуу бэшэшье hаа, зуунhаа лаб ерэ юhэн хурьгад бардам абтаа гээшэ,—гэлдэжэ, нүхэдынь баярлаба.

Тингэжэ Будажаб Дашиев ахалагша хонишоноор түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ байбашье, зуун эхэ хонин бүриhөө 90 хурьга абажа, түрүүшүүлэй тоодо оролсоо hэн.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхоз аймаг соогоо хони хайшалалгые хамагhаа түрүүн дүүргээ hэн. Гүрэндэ hoohо худалдаха түсэб баhал дүүргэгдээ. Эндэшье нүхэр Дашиевай отарын хонидhоо ехэхэн hoohон хайшалагдажа, уялга, түсэбынь үлүүлэн дүүргэгдээ.

Август hарын халуун шангадабашье, үе-үе болоод лэ аадар бороон адхархатайл байна. Анханhаа гандаhан сабшалангай үбhэ ногоон үдэрhөө үдэртэ ута болоно. Теэд Будажаб Дашиевтан үбhэеэ сабшахаяа ехээр яаранагүй. Үбhэ ногооной хагдаржа, шэмэ шүүhээ гээжэ эхилхэнь үдыхэн. Ногоониинь үшөөл hайса ургаг. Тингээдшье өөhэдынгөө даажа байhан сабшалантай үбhые яажашье hаань, хаhа саг соонь хуряажа абажа шадаха хадаа тэдэнэр яаранагүй. Удахагүй тэдэнэр тэды шэнээн үбhэтэй болоhон лэ байха даа.

Н. ЦЫБИКДОРЖИЕВ.

УРАН ХУРСА... ҮГӨӨР...

...жо ядаагү... гэхэдэ, тэр... hайнаар ба... Парти болон ... ствын бэелү... тикые гүнз... гуулхын ... кые бодотоо ... зоригжуулд... байгша оной 146 лекци у... на. hүүлэй ... соо 1213 ле...

«Бэрхэ ... hэн сэгнэлдэ ... тула темээ...

Хүн зоной дунда ниитын хүдэлмэри ябуулдаг нүхэднай тон олон... Тэдэнэр hайн дураараа юугээршье сэгнэшэгүй ашатай туhатай хэрэг бүтээлсэнэ гээшэ aaб даа.

Пенсионер, партиин үнинэй гэшүүн Иннокентий Матвеевич Туманов эгээл иимэ хүнүүдэй нэгэн болоно. Жара гараhаншье hаа, эршэ зоригтой, хүл хүнгэн энэ хүниие республикымнай аймагуудай хүн зон хараhан, тэрэнэй hонирхолтой, тодо hонор элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые шагнаhан байха. И. М. Туманов Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаhан, дайсантай эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэhэнэйнгээ түлөө Улаан Одоной хоёр орденоор, олон медальнуудаар шагнагданхай.

Иннокентий Матвеевич гол түлэб уласхоорондын асуудалаар лекци уншадаг юм. Тиихэдэ ямаршье аудиторитой үгэеэ ойлголсомэдэхэ — үшөөл ... шэл даа. Иннокентий ... нэгэ лекциеэ олон ... урда ондо ондоогоор ... ямар нэгэ шэнэ зүй... дурдадаг заншалтай. ... рээ И. М. Туманов л... дөө тон харюусалгат... дадаг байна бшуу. Га... тоо, баримтануудаа т... нэй ухаанда хадуугд... гуулхые оролдодог. Р... мнай «Знание» бү... шүүн, штатнабэшэ ... Туманов өөрынгөө эр... республикын хүн зон... ламжын хүдэлмэри ... ябуулжа, совет арадай ... ти болон правительст... hан юhэдэхи табан ж... бүүдые болзорhоонь ү... хэ хэрэгтэнь сэхэ нү... ябуулна бшуу.

П. УГР...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. М...

ШАХТЁРНУУДАЙ БҮЛЭ ОЛОШОР...

3-дахи ГПТУ дүүргэhэн залуушуулай хүдэлмэришэдэй бүлэдэ нэмэжэ орохоной баяр ёhололой суглаан Гусиноозерскын «Шахтер» гэжэ соёлой ордондо үнгэргэгдөө. Мүнөө тус училищиие дүүргэhэн 43 залуушуул шахтёрой мэргэжэлтэй болобо.

ГПТУ-гай директорэй орлогшо Д. Н. Шабаганов баярай суглаа нээхэ зуураа, иигэжэ тэмдэглээ:

— Училищиин нээгдэhэн сагhаа хойшо 6000 залуушуул мэргэжэл шудалжа гараад, хүдэлмэришэдэй бүлэдэ нэмэhэн байна, Энэ жэлдэ дүн хамта 290 хүн училищи дүүргэбэ. Тэдэнэр Буряадай АССР-эй болон Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай предприятинуудта ажаллажа эхилээ.

Училищиин hуралсалай таhагые даагша Л. Н. Сергеев ГПТУ дүүргэhэн тухай аттестат залуу мэргэжэлтэдтэ барюу... шахтоуправлениин ... И. С. Яковлев хүдэлм... лоhон тухай дураса... шэлгэ тэдэнэртэ барю...

Шахтоуправлениин ... секретариин орлогшо ... нов түрүүтэй шулуу ... участогуудай хүтэлб... шахтада олон жэл эр... дэлжэ суурхаhан шахт... луу хүдэлмэришэдтэ ... юрөөлэй дулаахан үгэ... лээ.

Училищи дүүргэгшэ... Георгий Плюснин, Пет... гэгшэд шахтёрнуудай ... гай дэргэдэ зогсожо, ... үгэ хэлээ. Хүдэлмэриш... дэ орохон бидэнэр ш... рээрээ омогорхон ябаа... тэдэнэр мэдүүлээ.

И. МА...

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

ЭРДЭМЭЙ ДОКТОР—КОЛХОЗОЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ

НАЛЬЧИК. (ТАСС). Колхозойнгоо түрүүлэгшээр ходо омогорходог Котляровская станциин зон hүүлэй мэдээсэлые hонирхон зүбшэбэ: Социалис Ажалай Герой Николай Никитович Евтушенко эрдэмэй доктор болохо диссертаци хамгаалаа. «Кабардино-Балкарай талада орооhо тарянай ургаса дээшэлүүлхэ арга боломжо» гэhэн асуудал тэрэнэй темэнь байба.

«Красная нива» колхозые Н. Н. Евтушенкын олон жэлдэ хүтэлбэрилhэнэй аша үрэ, ушар удха энэ диссертациhаань харагдана. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүриhөө эндэ 150 центнер мяха, 750 центнер hү абана. Хахалагдаhан газарай гектар бүринь колхоздо 400 түхэригэй олзо доход оруулна. Тэрэшэлэн колхознигой ажалта үдэр бүхэнэй түлөөhэн зургаан түхэриг шахуу болоно.

КОЛХОЗУУДТА ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ШТАБУУД ЭМХИДХЭГДЭНЭ

НАРЫН (ТАСС). Киргизэй ССР-эй Джумгальска районой Ленинэй нэрэмжэтэ, Тянь-Шаннин — «Джаны—Талап» болон Тогуз-Тороуска районой «Бирдин» колхозуудта эрдэм, техникын мэдээсэлэй таhагууд эмхидхэгдээ. Тэдэнние ажахынуудай мэргэжэлтэд хүтэлбэрилнэ.

Хонин ба тарян ажалай, мүн ажал эмхидхэлгын түрүү дүй дүршэл тухай, хүтэлбэриин гурим улам hайжаруулха асуудалнуудта хабаатай мэдээсэлнүүдые суглуулха ба гуримшуулха зорилго таhагууд урдаа табинхай. Эдэнь шэнэ онол аргануудые мэдэхэ, эрдэм ба техникын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ удаа дараалан нэбтэрүүлхэ хэрэгтэнь хүдөөгэй мэргэжэлтэдтэ туhалха зорилготой. Нарынска областиин хорёод колхоз олониитэдэ түшэглэн, иимэ таhагуудые бии болгожо захалаа. Хүдөө ажахын управлениин, «Киргизсельхозтехника» нэгэдэлэй дэргэдэ эмхидхэгдэhэн тусхай штабууд таhагуудай хүдэлмэри эрхилхэ юм.

«ВОСТОК»—МУЗЕЙН ЭКСПОНАТ

КАЛУГА. (ТАСС-ай корр.). Космонавтикын түүхэтэй танилсуулха К. Э. Циолковскиин нэрэмжэтэ гүрэнэй музейн фонднуудта шэнэ экспонадууд нэмэбэ. Тэрэнь — «Восток» онгосые түлхижэ гараhан, 38 метр ута ракетэ болоно. Энэ ракетэ Франциин, Италиин, Венгриин, Румыниин болон Чехословакиин уласхоорондын выставкэнүүдые дамжажа, удаан аяншалhанай hүүлээр Калугада ходо байха болобо.

hууридань Ю. А. Гагаринай түрүүшын шулуу табиhан музейн байшангай хажуудахи талмай дээрэ «Восток» хабсаргагдан табигдаха юм.

АМАР ШАДАРАЙ ПТИЦЕГРАДУУД

ХАБАРОВСК. (ТАСС). Хабаровск хотын оршондохи Некрасовска шубуунай фабрикада ехэ гэгшын комплекс (бүлэг байранууд) ашаглалгада оробо. Шубуудай байрануудhаа гадна, 50 мянган дальбараагай байха цехүүд ашаглалгада үгтөө. Энэнь жэлэй турша соо 400 мянган тахяагай байха «Птицеградай» нэгэ хуби болоно.

Шубуудай иимэ томо городок Комсомольск-на-Амуре хотодо баhал баригдажа байнхай. Энэнь эдиршүүлэй хотые, тэрэнэй хүршэнэр—Амурск, Солнечный городуудай улад зониие өөрынгөө продукцяар хангаха юм.

КОЛХОЗУУДАЙ БАРИhАН ЗАВОД

КУРГАН. (ТАСС). Каргаполье тосхонhоо холо... колхозуудай хүсөөр баригдаhан асфальтын заводой ... дукци Зауралиин таряашадта хаhа саг соогоо эл... дээ. Ушар юуб гэхэдэ, тус предприятиин үйлэдбэри... түрүүшын асфальт орооhо тарья сэбэрлэхэ онhож... лагдамал тоогуудта хэрэглэгдэхэнь бшуу.

Шэнэ завод хүдөөдэ хомор барилгын материал... гахаhаа гадна, мүн тусхай түхеэрэлгэтэй автома... нуудаар хэрэгтэй газартань тэрэнээ абаашажа үгэ... Иимээр эмхидхэгдэhэн үйлэдбэриин конвейер ... бүтээсые улам дээшэлүүлнэ, ашаха, зөөхэ хүдэл... өөрынь үные хямдаруулна.

КОМИ НҮҮРhЭЭЭЭЭ... КУТА ХОТОД... БӨӨР ХАРААЛ... ДАЛАН БАЙРА... ЛАЛГАДА ОР... БАРИЛГЫН КО... ДАЙ КОЛЛЕКТ... ХАД ЖЭЛЭЙ ТҮ... ГАДУУР ТАБ... ХАР ГЭР АШ... НАЙДУУЛhАН... ТЭДЭНЭР ХҮР...

ВОРКУТАГАЙ БАРИЛГЫН КО... ДАЙ КОЛЛЕК... ОЛОН ДАБХАР... РИhАН БАЙНА... ХОЙТО ЗҮТЭ... БАЙДАЛДА ... ГААР ТАБА, ... ДАБХАР ... БЭЛЭДХЭЛ ... НӨӨ ХЭГДЭНЭ.

ЗУРАГ ДЭЭ... НӨӨНЭЙ ВОРК...

ТАСС-ай фото...

СОЁЛОЙ ХОЁР ЖЭЛЭЙ ДОБТОЛГО

НЮТАГАА БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ БОЛГОХОБДИ

...СР Союзай байгуулагдаһаар ...жэлэй алдарта ойе нэрэтэй ...эйгөөр угтахын тула Борь...ой совхозой хүдэлмэришэд, ...а хаагшад болон интеллиген... ...уурин тосхоноо болбосон ...лтэй, сэсэрлигтэй болгохын ...ар аймаг соогоо үүсхэл гар... ...ы юм. Энэ үүсхэл аймагай ...ад ажахынуудта үргэнөөр ...эгдэнхэй.

...үүлэй жэлнүүдтэ манай ...ябрьский» совхозой түб ... Дэрэстэй тосхондо ни...олсн шэнэ шэнэ барилганууд ...нхой. Эндэ 320 һууритай ...да һургуулиин байшан, 50 ...үүдэй байрлаха интернат, ...һууритай хүүгэдэй саад, ...ница, столово, пекарни, го...ница, бани, ажалшадай хэ...ежэ хангаха комбинадай ...ал болон бусад шэнэ барил...үүд ашаглалгада ороһон ...а. Мүн тиихэдэ радио ба ...юортэй болоһоор үнинэй... ...эмнай шэнэ АТС тод...нхой.

...агайнгаа соёл культурые ...дань хүгжөөхэ, ажалша... ...һуудал байдалые һайжа...ха. тосхонойнгоо үйлсэ...тэ набшаһата мододые ...р һуулгаха гэхэ мэтэ асуу...уудые сельсоведэй депута... ...эдэбхитэд, совхозой хү...рилэгшэд зүбшэн хэлсэһэн ... Энэ ажал һайнаар хүтэлбэрилхын тула сельсоведэй дэргэдэ тусхай штаб байгуулагданхай. Тэрэнэй бүридэлдэ сельсоведэй 11 эдэбхитэд ороһон байна. Гэхэтэй хамта совхозой холын фермэ, отарануудай хүдэлмэрилэгшэдэй һуудал байдал һайжаруулха, тэдэнине һайнаар хангадаг болохо асуудалнуудта онсо анхарал табигдана. Сельсоведэй мэдэлдэ байһан эмхи зургаануудай хүдэлмэриһөө ажалшадые һайнаар хангаха хэрэг ехэнхидээ дулдыдана. Тиимэһээ Соёлой байшангай библиотекын, магазинуудай хүдэлмэрие һайжаруулхаар хараалнабди.

Дэрэстэй, Зарубино тосхонуудта, МТМ шадар үнгэрһэн жэлэй хабар, намар элдэб түрэлэй 5500 модод һуулгагдаа. Тиихэдэ айл бүхэн газаагаа палисадник, модо һуулгаха уялгатай юм. Тэдэнэр мүнөө палисаднигуудаа, гэрэйнгээ сонхые шэрдэжэ байнхай.

Гэхэтэй хамта, совхозой конторын газаа шэнэ табан жэлэй туршада арадай ажахын хүгжэлтэ харуулһан, СССР-эй, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан стенднүүд табигданхай. Мүн нимэ стенднүүд отделени бүхэн тэмнай бии.

Зүгөөр ерэхэ жэлдэ 400 һууритай соёлой шэнэ байшангай, стадионой барилга эхилхээр түсэблэнхэйбди. Тиихэдэ тосхонуудай үйлсэнүүдые һүниин сагта гэрэлтүүлхэ хүдэлмэри хэжэ эхилээбди. Үнгэрһэн жэлэй намарһаа хойшо ажахын түб һууринай үйлсэнүүд заһабарилагдажа эхилээ. Мүн бусадшье тосхонуудай үйлсэнүүд гуримшуулагдана. Юуб гэхэдэ, илангаяа зун, намарай сагта хура бороогой ехээр ороһоной һүүлээр үйлсэдэ гарахын аргагүй болошодог. Тиимэһээ тосхонойнгоо үйлсэнүүдые болбосон түхэлтэй болгохо, гуримшуулхын тулада ехэхэн хүдэлмэри саашадаашье үнгэргэхөөр хараалнабди. Соёлой хоёр жэлэй добтолгодо совхоз 17.000 түхэриг һомолһон байна.

Нютагайнгаа түхэл шарайень хубилгахын түлөө тосхондо ажаһуугшад — һурагшад, багшанар, совхозой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад эдэбхитэйгээр ажаллажа эхилээ. Тосхоной үйлсэ бүхэндэ комитедүүд эмхидхэгдэһэн байна. Эдэ комитедүүдые сомоной Соведэй депутадууд хүтэлбэрилжэ, хэгдэхэ хүдэлмэриин дүүргэлтые хинан шалгажа байдаг.

СССР-эй, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойн һайндэрые соёл болбосоролой, ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахын тула манай «Октябрьский» совхозой хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон интеллигенци эршэ сэхэтэйгээр хүдэлжэ байнхай.

А. ПЕРЕВАЛОВА,
Зэдын аймагай Дэрэстэйн сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

СОЁЛШОД— ҮБҺЭШЭДТЭ АЙЛШАЛБА

— Нүхэд, аймагай центрһээ соёлшод маанадта ерэхэнь,—гэжэ үбһэшэдэй нэгэн баярта мэдээсэл нүхэдтөө дуулгаба.

— Юугээ хэлэнэш. Мүнөө үдэшэеэ зохид һайнаар үнгэргэхэмнай байна,—гэлдэн нүхэдынь баясана.

Анаагай совхозой Байсын-Эбэр гэжэ газарта үбһэ хуряажа байһан Т. М. Лужников, Д. Д. Замбалаев гэгшэдэй даадаг үбһэшэдэй звенонуудта аймагай түб тосхоной соёлой байшангай дэргэдэхи агитбригада һаяхан айлшалжа, концерт-наада харуулаа. Тус байшангай директор, уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ Б. Г. Демин энэ агитбригадые хүтэлбэрилнэ. Аймагай соёлшод Хоринс совхозой үбһэшэдтэ концерт-наада харуулжа, һайшаал магтаалдань хүртөө һэн.

Совет арадуудай мүнөөнэй шэнэ дуунууд, ажабайдалай дутуу дундые хурсаар шүүмжэлһэн шог ёгто сценкэнүүд, зүжэгүүдһээ абтаһан бүлэгүүд агитбригадын программада ороно.

Мүнөө аймагай соёлшод Үдын совхозой үбһэшэдтэ концерт наада харуулхаар мордобо.

Б. ЛАЙДАПОВ.
Хоринн аймаг.

Манай зураг дээрэ Хэжэнгын аймагай Худанай леспромхозой коммутаторай телефонистка Ирина Емельяновае харанат. Тэрэ олон жэлэй туршада эндэ ажаллана. Бэрхэ телефонистка Ирина Емельянова ганса коллектив соогоо бэшэ, мүн тосхонойхидтоо хүндэтэй болоһоор үнинэй. Тэрэ ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг, хүн зонтой зохидоор хөөрэлдэжэ, тэдэнэй эрилтэ дүүрэн хангаха гэжэ оролдодог хадаа нимэ хүндэдэ хүртэнхэй.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

„ЁОХОР" КИНОДО БУУЛГАГДАБА

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институдай искусство шэнжэлдэг секторэй эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ А. А. Политов мүнөө үедэ Түнхэнэй аймагта ерээд байна. Тэрэ Саян уулын хормойһоо бурьялан гарадаг эм домто аршаан булагуудаар, Түнхэн голой гоё һайхан байгаалияар, сарьдаг үндэр хада байсаар ехэтэ һонирхожо, эдэ бүгэдые кинолентэдээ буулгажа абана.

Мүн Туранай совхозой хүдэлмэришэд, аймагай түб —Хэрэн тосхоной эмхи зургаануудай алба хаагшад ойн соорхойн талмайда олоороо сугларжа, эрдэмтын гуйлтаар ёохор хатаржа үгэһэн байна. Иигэжэ Түнхэнэй ёохор кинолентэдэ буулгагдаба.

— Буряад зоной уян нугархайгаар хатардаг энэ наадан Москвагай телевиденеэр дамжуулагдахаһаа гадна, документальна фильмын нэгэ хэһэг болгогдохо,—гэжэ Анатолий Андреевич хөөрэбэ.

Л. ТАПХАЕВ.

ҮРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛЫЕ УГТУУЛАН

ҺУРАГШАД ЮУНДЭ АЛДУУТАЙГААР БЭШЭНЭБ?

...ряад эхин классуудые шэнэ ...аммада оруулха талаар һүү...элнүүдтэ ехэхэн хүдэлмэри ...блика дотор хэгдэжэ байн...

...нэ программын эрилтээр һу...дые эрдэм бэшэгтэ һайнаар ...а гээшэ тон харюусалгатай ... Мүнөө үеын үхибүүд һур...да ерэхэдээ, олон юумэ мэ..., үзэһэн, дуулаһан байдаг ...Энэ ушар бултанда ойлгосо... айл бүхэн радиотой, газетэ ...журналнуудые үдэр бүри ...г, тосхон бүхэндэ кино ха...гдадаг; тиихэдэ телевизор ха...д жэлһээ жэлдэ олошорно. ...сагта үхибүүдэй ухаан бо...гэнөөр хүгжэнэ, баяжана. ...деегэй һургуулинуудаар ...харахада, шэнэ програм...эһеэр түрэлхи хэлэеэ заа..., шэнэ оньһон аргануудые ...эн, эрхим амжалтануудые ...э жэлдэ туйлажа байдаг ...ар олошорно. Эрхимээр ...ажа байһан багшанарые ...ээ: Д. С. Сыксоева ,Х. О. ...ва, Д-Н. Д. Даржаев (Хэ...), Е. С. Хурганова, Г. Б. ...ва (Хори), Д-Ж. З. Балда..., А. О. Орбодоева (Яруунa), ... Бахлуева (Түнхэн), В. Ш. ...а (Баргажан), М. Г. Цыб...а (Улаан-Үдын 1-дэхи интер...һургуули), Т. Д. Дамбаева ... ба бусад.

...ряад хэлэнэй программа эхин ...уудай һурагшадай үмэнэ ...һан эрилтэнүүдые табина. ...нээ нэгэдэхи класста бэ...угүй ерэһэн гү, али һурал... ядалдадаг үхибүүд грам... зарим дүримүүдтэ олон ... гаргадаг байна. Илангаяа ... ба удаан аялгануудые ил...лан бэшэлгэдэ алдуу олоор ...нэ.

...эрһэн һуралсалай жэлдэ ...ликын һургуулинуудай ... класста түрэлхи хэлээр ...т бэшүүлэгдээ һэн. Тэрэнэй ...д юу харуулааб гэжэ удаа...таблицаһаа мэдэхээр:

...	бэшэһэн һурагшадай тоо	түргэн ба удаан аялгануудта хэды алдуу гаргааб	хэды процент алдуу удаан аялгануудта туһанаб?
...нгын	257	58	25
...ын	234	68	35
...тын	225	119	48
...ныn	160	81	50
...аминай	289	131	60
...үрэй	69	40	60
...нин	91	55	60
Баргажанай	374	145	55
Түнхэнэй	261	170	70
Хурамхаанай	247	191	77
Хяагтын	174	147	84
М-Шэбэрэй	108	88	85

Энэ таблица дээрэһээ харахада, илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын, Түнхэнэй, Хурамхаанай аймагуудай һурагшад түргэн ба удаан аялгануудта олон алдуу гаргаһан байна. Һурагшад ямар шалтагаан дээрэһээ түргэн ба удаан аялгануудта олон алдуу гарганаб?

1. Нэгэдэхи классай олонхи һурагшад абянуудай илгаае һайнаар илгаруулха дадал багатай байдаг, тиимэһээ илангаяа түргэн, удаан аялгануудта ядалдана ха юм. Үхибүүд ехэнхи ушарта шэхээрээ дуулаһан абяагаа тэрэл хэбээрнь бэшэдэг. Буряад үгэнүүд ехэнхи ушарта үгүүлэгдэдэг янзаараа бэшэгдэдэг гэжэ мэдээжэ, гэбэшье яһала олон үгэнүүдэй бэшэлгэдэ морфологиин гурим баримталагдадаг. Зарим багшанар илангаяа абяанай шэнжэлэлдэ анхаралаа багаар табина: мэдүүлэл уншахадаа, түргэн ба удаан аялгануудтай үгэнүүдые эли тодоор, тоб байса уншадаггүй. Программын ёһоор нэгэдэхи классай һурагшад абяанай илгаануудтай танилсадаг, теэд үхибүүдэй олоһон тэрэ дадалыень багшанар саашань хоёрдохи болон гурбадахи классуудта бэхижүүлнэгүй. Фонетическэ шүүлбэри эхин классуудта балайшье тоогдодоггүй.

2. Хоёрдохи, нэгэдэхи классуудта «түргэн ба удаан аялганууд» гэһэн темэ үзэжэ дүүргэбэл, бэшэ хэшээлнүүдтэ дабталга саг үргэлжэ хэгдэнэгүй, илангаяа тусхай упражнени гү, али зохёохы хүдэлмэринүүд үнгэргэгдэнэгүй. Словарна хүдэлмэридэ анхарал багаар табигдана.

3. Зарим һургуулинуудта хэлэндэ тулюур (шалшаран гү, али ээрүү) үхибүүд ушардаг, тиимэшүүлдэ илангаяа абяанай илгарал һайнаар ойлгуулхын тула тусхай хүдэлмэри ябуулагдаха аад, тэрэ хэрэгсээгдэнэгүй.

4. Нютагай «хэлэн» олонхи ушарта һаад ушаруулдаг гээшэ. Илангаяа адли абяануудынь ондо ондоогоор үгүүлэгдэнэ. Жэшээнь, **уһан, усан, оһон, ухан; һүни, шүни, хүни, сүни; хадаһаа, хаданаас, хадахаа, хаданһаа ;хадын оройдо, хадайн оройдо, хаданай оройдо** гэхэ мэтэ.

5. Уншалгада анхарал багаар табигдадагһаа боложо, олонхи үхибүүд зүбөөр, тодоор, хурданаар уншаха дадал абанагүй. Алдуугүйгөөр бэшүүлжэ һургаха гээшэ уншалгатай тон нягта холбоотой бшуу.

6. Үзэглэл гаража байхадаа, зарим багшанар үгын үенүүдые аргагүй удаанаар татажа уншадаг, һурагшадаа тиигүүлдэг. Жэшээнь, «одон» гэжэ үгые үеэрнь уншахада, удаан аялгатай болошодог: «оо-доон». Үгышье һаа, «шү-дэр» гэжэ үгые «шүү-дэр» гэнэ. Һурагшад нэгэдэхи классһаа эхилжэ, үгын үенүүдые иигэжэ удаанаар татан уншажа һурашабал, түргэн ба удаан аялгануудые яажа илгаруулха гээшэб?! Үшөө тиихэдэ зарим багшанар бэшэмэл хүдэлмэри үнгэргэхэдөө, үгын үенүүдые удаанаар татан уншадаг, тиимэһээ һурагшадынь тон хүнгэн үгэдэ алдуу гаргажархидаг.

7. Түргэн ба удаан аялгануудые бэшэлгын дүримые шабинарай муугаар ойлгоһондо багша зэмэтэй гэжэ сэхэ руунь хэлэлтэй. Аб адли шалгалтын хүдэлмэрие нэгэ аймагай һурагшад ондо ондоогоор бэшэһэн байдаг. Жэшээнь, Түнхэнэй аймагай Далахайн найман жэлэй һургуулиин 1-дэхи классай һурагшад удаан аялганда нэгэшье алдуу гаргаагүй (багшань Бахлуеза М. Ш.). Тиихэдэ Хэрэнэй интернат һургуулида 37 һурагша, Толтойн һургуулида —23, Тоорын һургуулида —24 һурагша алдуу гаргаһан байна. Хурамхаанай дунда һургуулида 19 хүн 52 алдуу, Хяагтын Алтайн найман жэлэй һургуулиин 35 һурагшад 40 алдуу гаргаа. Хэжэнгын Доодо-Худанай эхин (багшань Сыксоева Д. С.), Үлзытын-Адагай эхин (багшань Даржаев Д-Н. Д.) һургуулиин һурагшад нэгэшье алдуу гаргангүй бэшээ, харин хүршэ Чисаанын, Үлзытын дунда һургуулинуудта 13-17 хүн удаан аялгануудта алдуу гаргаа.

Энэ юу харуулнаб? Нэгэ аймагта зэргэлээд байһан һургуулинуудай һурагшад шалгалтын хүдэлмэри дүүргэхэдээ, тад ондо ондоо дүнгүүдтэй байна. Энээн дээрэһээ харахада һурагшадай бэшэ, харин багшын зэмэ элирнэ гээшэ ха юм.

Түргэн ба удаан аялгануудые зүбөөр бэшүүлжэ һургахын тула нимэрхүү аргануудые (методүүдые) хэрэглэбэл, боломжотой гэжэ һанагдана.

Нэгэдэхеэр, абяануудай илгаае (илангаяа түргэн ба удаан аялгануудай) үзэглэл гаража байхадаа, нэгэдэхи классай һурагшадта тон һайнаар ойлгуулха, тиихэдэ абяануудые зүбөөр үгэлүүлжэ һургалгада гол анхаралаа хандуулха хэрэгтэй. Үзэглэл дотор түргэн ба удаан аялганууд нэгэ доро үгтэнхэй: аша-ашаа, оно-оноо, шэрэ-шэрээ, ула-уула, үдэн-үүдэн гэхэ мэтэ. Удаан аялганһаа боложо, үгэнүүдэй тад ондоо удхатай болошодог ушарые үзэглэлэй үедэ һурагшадта ойлгуулхань тон шухала. Жэшээнь, **гуталай ула—үндэр уула, түмэр таха-таабари тааха, шубуунай үдэн—гэрэй үүдэн** гэхэ мэтэ. Түргэн ба удаан аялган абяануудтай танилсажа эхилхэдээ, түргэн аялгануудые удаанаар үгүүлжэ болохогүй.

Хоёрдохёор, үзэглэлэй һүүлээр үзэгдэдэг «Түрэлхи хэлэн» гэжэ ном соо «Түргэн ба удаан аялганууд» гэһэн тусхай темэ үгтэнэ. Энэ темэ гарахадаа, һурагшадай оложо абаһан дадалые улам саашань бэхижүүлхэ болоно. Удаан аялганһаа дулдыдагша буряад үгын удхын тад ондоо болошодог ёһо гуримые үхибүүдтэ олон жэшээ дээрэ сасуулан харуулха, элдэб янзын упражнени хүүлэхэ шухала. Номһоо гадуур иимэрхүү хүдэлмэри дүүргүүлжэ болохо. Жэшээнь, нимэ үгэнүүдые һурагшадта үгэжэ, өөһэдтэнь мэдүүлэл зохёолгохо: **шүдэр-шүүдэр, тэхэ-тээхэ, ураг-уураг, үлэн-үүлэн, тоһон-тооһон** гэхэ мэтэ.

Үгтэһэн үгэнүүдэй хойно удаан аялгантай үгэнүүдые бэшээд, илгааень хэлэжэ үгэхэ, жэшээнь: сана-саана, хана-..., шэрэ-..., ута-..., ула-..., одон-..., урал-..., гэхэ мэтэ.

Үшөө тиихэдэ аялгануудай тоогоор арбан тэбхэрхэн карточка һурагша бүхэндэ бэлдэжэ үгэхэ. Тэдэнэй нэгэ таладань түргэн аялган үзэг, нүгөө таладань удаан аялган үзэг шэрээр бэшэгдэхэ. Эдэ карточкануудые грамматикын хэшээл бүхэндэ һурагшад парта дээрээ бэлэн байлгаха ёһотой.

Гэрэй даабари, класстаа дүүргэһэн упражнени болон бэшэшье хүдэлмэри шалгахадаа, удаан аялгантай үгэнүүдэй ушархада, һурагшад хэрэгтэй карточкаяа багшадаа харуулха болоно. Олонхи ушарта мэдүүлэл сооһоо багшын заабаряар абтаһан үгэдэ ямар аялган үзэгүүд бии байнаб гэжэ һурагшад харуулха зэргэтэй. Энэ хүдэлмэри класс бүхэндэ (1-3) ябуулжа байхань тон шухала. Хоёрдохи болон гурбадахи классуудта түргэн, удаан аялгануудые үзэхэ тусхай темэ үгтэнэгүй, тиимэһээ саг үргэлжэ энэ темэ дабтагдажа, бэхижүүлэгдэжэ байха болоно.

Гурбадахяар, эхин классай һурагшад олонхи ушарта багшын уншахада, шэхээрээ шагнан бэшэдэг. Тиимэһээ түргэн, удаан аялгануудые илгаруулха дадал һурагшадта олгохын тула хэшээлэй эхиндэ тайлбарилгатайгаар бэшэлгэ хүүлэжэ байхада туһатай.

Дүрбэдэхеэр, фонетическэ шүүлбэри 1-дэхи классһаа 3-дахи класс хүрэтэр саг үргэлжэ хэгдэхэ ёһотой, тиихэдээ илангаяа удаан аялганда анхаралаа табиха. Энэ хүдэлмэри ябуулхын тула, хамагай түрүүндэ таарамжатай үгэ олохо. Жэшээнь, **хадааһан.**

Х-хашалган, хатуу,
А-аялган, түргэн,
Д-хашалган, хатуу,
АА-аялган, удаан,
Һ-хашалган, хатуу,
А-аялган, түргэн,
Н-хашалган, хатуу гэхэ мэтэ,

Табадахяар, нэгэдэхи-хоёрдохи классуудай программа соо буряадаар бэшэгдэдэг абтаһан үгэнүүдэй список үгтэнхэй, зүгөөр ном соо энээн тушаа ямаршье дүрим үгы. Нэгэдэхи классай һурагшад нимэ 7 үгэ (амбаар, лаампа, пеэшэн, пулаад, саахар, һолоомо, шаарпа), хоёрдохи классай һурагшад үшөө 9 үгэ (боошхо, мэшээг, сүүдхэ, сүүмхэ, үгэрсэ, хаатанха, хартаабха, хилээмэн, шэниисэ) ойлгожо абаад, зүбөөр бэшэжэ һураха ёһотой.

Зургаадахяар, багша түрэлхи хэлэеэ заахадаа, грамматическа дүримүүдые һайнаар ойлгуулха. тэдэнээ бэхижүүлхын тула тусхай упражненинүүдые бэшүүлхэ, һурагшадай өөһэдөө ухаалдижа хүдэлхөөр элдэб янзын бэшэгэй хүдэлмэринүүдые дүүргүүлхэ. Тиихэдэ учебнигһээ гадуур үгтэдэг даабаринуудые һурагшадай һонирхон дүүргэдэг ушарые багша хараадаа абажа, элдэб янзын дидактическа материалнуудые хэрэглэхэ болоно. Буряад хэлээр хоёрдохи класста хэрэглэгдэхэ дидактическа материалнууд 1970 ондо хэблэгдэнхэй. Энээн соо түргэн ба удаан аялгануудые зүб бэшэлгэдэ тусхай бүлэг үгтэнхэй. Гурбадахи класста хэрэглэгдэхэ дидактическа материалнууд соо түргэн ба удаан аялганууд тухай бүлэг үгтөөгүйшье һаа, зарим упражненинүүд тусхай даабаритай. Тиимэһээ гурбадахи класста дидактическа материалнуудые хэрэглэхэдээ, багша түргэн ба удаан аялгануудта анхаралаа хандуулжал байха зэргэтэй.

Түргэн ба удаан аялгануудые заахა аргануud тухай тобшохоноор хэлэгдэбэ. Манай һанамжануудые багшанар ажалдаа хэрэглэжэ, һурагшадай алдуу гаргадаг ябадалые усадхажа байха бэзэ гэжэ найдагдана.

Д. ОШОРОВ,
БурАССР-эй Гэгээрэлэй министерствын хүдэлмэрилэгшэ.

Арадай хэрэглэлэй эд бараан

АМҺАРТА ОЛООР ГАРГАГДАХАНЬ

КУИБЫШЕВ. Барилгын керамикын завод шухала продукцияа гаргахаһаа гадна, ниитын хэрэглэлэй зүйлнүүдые гаргадаг байна. Предприятиин уран зураашад амһартын шэнэ янза түхэлнүүдые бэлдэжэ, тэрээгээрнь жэлэй хоёрдохи хахадта амһарта олоор гаргадаг болохо байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Подарочный» гэжэ шэнэ сервиз.

А. БРЯНОВАЙ фото.

БҮД НЭХЭГШЭДЭЙ БЭЛЭГ

ЛЕНИНГРАД. Советскэ Союзай болохоёо байһан ойн баярые Вера Слуцкаяган нэрэмжэтэ бумаажан бүдэй фабрикын коллектив эршэтэ ажалаар тэмдэглэнэ. Энэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 600 мянган плати оёхо бүд нэхэгдэһэн байна. Энэнь болохоёо байһан ойн баярта бүд нэхэгшэдэй ажалай бэлэг болохо. Шэнэ зурагуудтай хоёр зуун шэнэ бүд нэхэжэ гаргаха гэжэ предприяти түсэблэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран һайханай мастерскойе даагша Н. Минкович (зүүн гарһаа) уран зурааша И. Ракитина хоёр бүдүүдэй шэнэ зурагууд тухай хөөрэлдэжэ байна.

П. ФЕДОТОВОЙ фото.

«БИРЮСА» ШЭНЭЛЭГДЭБЭ

Красноярскын машина бүтээлгын заводой конструкторнууд 240, 280 литр багтаамжатай «Бирюса» гэжэ холодильнигай шэнэ түхэлнүүдые бэлдээ.

Шэнэ аппарадууд багтаамжатай, гоёор хэгдэһэн.

Ерэхэ жэлдэ шэнэ холодильнигууд олоор гаргагдаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инженер-конструктор В. Ф. Краснова шэнэ холодильнигуудые харуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮН ЗОН ҺОНИРХОН ХАРАА

Байгша оной августын хоёрһоо зургаа болотор Бэшүүрэй аймагта Буряадай литература, искусствын һайндэр боложо дүүрээ. Августын хоёрой үдэр Буряадай уран зураашадай бүтээлнүүдэй выставкэ аймагай Соёлой ордон соо нээгдээ һэн. Энэ выставкэ хадаа СССР-эй байгуулагдаһаар, Буряадай АССР-эй тогтоогдоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдана.

Выставкын зал соо хүн зон ходо олон байгаа. Тэдэнэр буряад уран зураашадай бүтээлнүүдые һонирхон хаража, өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые тусхай дэбтэр соо бэшэһэн байна. Тэндэһээ хэдэн һанамжануудые эндэ дурдая.

«...Уран зурагай выставкэ Бэшүүр тосхондо нээгдэхэнь гэжэ дуулаад ехэ баясааб. Үнэхөөрөөшье, гоё һайхан зурагууд байна даа. Илангаяа А. А. Окладниковай пейзажууд, Т. А. Рудь гэгшын «Март», Ц. С. Сампиловай, Б. Садыковай болон бусадай зурагуудые ехэл гоёшоогооб. Иимэ выставкэ ходо эмхидхэжэ байгаа һаа, ехэл һайн бэлэй».

«..Иимэ выставкэ хүдөө нютагуудта эмхидхээ һаа, ямар һайн байха һэм! Город ходо ябажа байдаггүй хүн нютаг дээрээ Буряадай уран зураашадай бүтээлнүүдые хараха байна ха юм».

Иимэ һанамжа, дурадхалнууд үнэхөөрөөшье зүб гэжэ һанамаар. Манай республикын хүдөө нютагуудта уран зурагай галлерей, выставкэ тон хомор.

Ажал дээрэ урмашаһан хонишон, һаалишан, механизатор, луговодуудые, тэдэнэрэй образуудые үнэншэмэ тодоор харуулһан зурагуудые бүтээхые уран зураашаднай оролдодог. Хүдөө нютагай ажабайдал гүнзэгыгөөр шудалха гээшэмнай бидэ, уран зураашадай, гол зорилгонуудай нэгэн болохо бшуу.

Мүнөө хүдөөгөөр ябажа, хүн зонтой уулзахадаа, энээниие абаһаар лэ ехэтэ мэдэрнэбди.

Бэшүүртэ үнгэрһэн Буряадай литература, искусствын һайндэрэй үедэ манай уран зураашадай выставкэ Бэшүүр, Бага-Хунали тосхонуудта нээгдэһэн байна. Эдэ үдэрнүүдтэ выставкын зал соо хүн зон таһалдаагүй.

Уран зураг, гоё һайханиие ойлгохо, тэрэниие сэгнэхэ талаар хүдөөгэйхимнай хүн зоной ургалта эндэ айхабтар элеэр харагдана. Тиимэһээ литература, искусствын үдэрнүүдые аймагуудай ажахынуудта ходо үнгэргэжэ байгаа һаа, ехэл һайн.

Ф. БАЛДАЕВ,
уран зурааша.

Зураг дээрэ: Бэшүүрэй аймагта Буряадай литература, искусствын үдэрнүүдэй үедэ нээгдэһэн уран зурагай выставкын зал соо.

АВТОРАЙ ЗУРАГ.

ХҮҮГЭДЭЙ КОМБИНАДУУД

СВЕРДЛОВСКО ОБЛАСТЬ. БЕЛОЯРСКА АТОМНА ЭЛЕКРОСТАНЦИҺАА ХОЛО БЭШЭХЭНЭ ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ ЗАРЕЧНЫЙ ГЭЖЭ ХОТО УРГАН БОДОНХОЙ. ЭНДЭ ОЛОН ДАБХАР БАЙШАН ГЭРНҮҮД, БОЛЬНИЦА, МАГАЗИНУУД БОЛОЙ НИИТЫН ЭДЕЭ ХООЛОЙ СТОЛОВОНУУД БАРИГДАЖА БАЙНХАЙ. ХОТЫН ЭГЭЭ ЗАЛУУ ЭРХЭТЭДТЭ ЭНДЭ ЗОХИД ЭРХЭ БАЙДАЛ ХАНГАГДАНА. ХҮҮГЭДЭЙ «МҮШЭХЭН», «ГОРХОН» ГЭҺЭН НЭРЭТЭЙ КОМБИНАДУУД ЭНДЭ ҺАЯХАН АШАГЛАГДАЖА ЭХИЛБЭ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «ГОРХОН» ГЭҺЭН КОМБИНАДТА ШЭНЭ ДУУ СЭЭЖЭЛДЭЖЭ БАЙНА. ДУНДАНЬ—ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ, ХҮГЖЭМШЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ Г. И. ПАТРАКЕЕВА.

ТАСС-ай фотохронико.

ХҮБҮҮМНАЙ СЭРЭГЭИ АЛБАНДА

ГУШАН ЖЭЛДЭ...

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хатуу шанга жэлнүүд һэн. Хурамхаан тосхондо түрэһэн залуухан хүбүүн Мунко Замбуланов 1943 оной ноябрь һарада сэрэгэй албанда татагдажа, түрэл нютагһаа анха түрүүшынхеэ гараа бэлэй. Забайкалиин сэрэгэй округой артиллериин гвардейскэ полкдо Мунко Замбуланов тоо бодогшын һургуулида оробо. Журамтай, оролдосо хэшээлтэй сэрэгшэ байһанайнь түлөө тэрээндэ удангүй младша сержантын нэрэ зэргэ олгогдобо. Һүүлээрнь взводойнгоо ахалагша тоологшын тушаалда томилогдоо бэлэй.

Немец фашистнуудые илахын тула оронойнмай бүхы хүсэ шадал элсүүлэгдэжэ байгаа. Гэбэшье Эхэ оромнай сэрэгэй горитойхон хүсэ Алас-Дурна зүгэй хилэ дээрэ бариха баатай болоһон байгаа бшуу. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ империалис Япон СССР-тэ добтолхоор бэеэ зэһэшоод байһан.

Фашис Германи үй бута сохигдожо, аюулта дайн дүүрэбэ. 1945 оной август болотор тэрэ зүүн зүгэй хилэ дээрэ алба хэһэн Замбуланов 19 наһатай болоҗо ябаа. Үни хүлеэгдэһэн ушар—япон самурайнуудые бута сохихо саг одоошье хүрэжэ ерэһэн юм. Хинганай хилэ шадар болоһон байлдаанда Мунко Замбуланов хабаадалсажа, япон самурайнуудта шанга сохилто үгэлсөө һэн. Младша сержант Замбуланов энэ байлдаанда эрэлхэгээр хабаадалсаа.

Нэгэтэ иимэ ушар болоһон. Энэ ушарые тэрэ хэзээдэшье мартадаггүй. Япон самурайнуудта эсэргүү добтолго үргэлжэлһөөр байба. Нилээд ута зам гаталһанайнгаа һүүлээр артиллеристнүүд хүрэхэ газартаа ерэжэ, бэлэдхэл хэжэ эхилбэ. Буудалгын байраһаа холо бэшэ газарта командна пункт байрлаба. Утын замда эсэһэн байгаашье һаа, сэрэгшэд ехэ буунуудаа дайсанһаа далдалба. Тэдэнэр эбяагүйхэнөөр, оншотой түргөөр хүдэлнэд. Удангүй буудалгын байра болон командна пункт түхеэрэгдэжэ дүүрэбэ. Младша сержант Замбуланов хэдэн сэрэгшэдтэеэ харуулда табигдаба.

Хоёр хүнэй мүргэлдэмэ харанхы һүни. Сэрэгшэд шэрд гэһэн аблан бүхэниие шагнаархана. Замбуланов, тэрэнэй нүхэдэй һэримжэтэй, хёрхо байһанай ашаар бүлэг самурайнууд саг соогоо баригдаба. Харуулшадай саг соонь үгэһэн мэдээсэлэй ашаар япон тагнуулшад түргэн усадхагдаа һэн.

Үнинэй сэрэгшэ нүхэр Замбуланов 29 жэлэй туршада Эхэ оронդоо сэрэгэй алба хэжэ ябана. Гушаад жэлэй туршада элдэб бэрхэшээл дабагдаа. Сэрэгшэ байһан тула хэрэгтэй болоһон газарта арсалтагүй ябахаар хэзээдэ бэлэн байха хэрэгтэй. Өөрынгөө хэһэн албан тухай тэрэ балай хөөрэжэ үгэдэггүй юм. Гэбэшье шэн габьяагайнь түлөө үгтэһэн олон тоото орден, медальнууд тэрэнэй дайшалхы алдарта зам тухай гэршэлэн хөөрэжэ үгэнэ.

Забайкалиин сэрэгэй округто Мунко Тыхеевич 20 гаран жэлэй туршада алба хээ. Дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдэй үедэ дээдэ һургуулида һураха арга тэрээндэ байгаагүй. Зүгөөр эрдэмэй орьёл өөдэ дабшаха гэһэн хүсэл Замбулановта амар заяа үзүүлдэггүй бэлэй. Дайнай дүүрэмсээр Москвагай финансова институтда заочноор орожо һураад, амжалтатай һайнаар дүүргэһэн байха юм.

Сэрэгэй алба хэжэ байхадаа шэн габьяа харуулһанайнгаа түлөө абаһан хайра шангуудһаа гадна, амгалан сагай үедэ нүхэр Замбуланов элдэб шан, үнэтэ бэлэгүүдээр дүшэ гара дахин урмашуулагдаһан байха юм. Олон тоото Хүндэлэлэй грамотануудайнгаа нэгые илангаяа һангинаар хадаглажа ябадаг заншалтай. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

«ССР Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ үнэн сэхээр алба хэһэнэйнь, ажал хэрэгтээ эрхим амжалта туйлаһанайнь түлөө Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

1963 оной июнь.

Армиин генерал И. Якубовский».

Энэ хадаа нүхэр Замбулановай даажа абаһан хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандадаг байһые гэршэлнэ. Һаяхан албаяа эрхимээр дүүргэжэ байһан офицернүүдые урмашуулха тухай приказ гараһан байна. Майор Мункэ Тыхеевич Замбулановай нэрэ тэдэнэрэй дунда эгээн түрүүлэн дурдагдаһан байгаа.

Замбулановтанай гэр бүлэ эбтэй этэйгээр ажаһуудаг. Ирина басаганиинь Эрхүүгэй политехническэ институдай нэгэдэхи курс дүүргэнхэй, Людмила, Жанна басагадынь һургуулидаа эрхим һайнаар һурана.

Майор Замбуланов СССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ алдарта ойн хүндэлэлдэ тэрэ хубиин уялга абаа һэн. Энэ уялга соонь 11 пункт бэшэгдэнхэй. Эдэ пунктнуудайнгаа зургааень мүнөө Мунко Тыхеевич бэелүүлээд байна.

В. САМАРЕНКО.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ФУТБОЛ

ХОЁР ҺУУРИ УРАГШАА

Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда уулзалгын гурбадахи хахадай наадан августын 6-да үнгэргэгдэһэн байгаа. Энэ үдэр наадаһан найман командануудай дүрбэниинь шүүжэ гарахадаа, бултадаа нэгэ, хоёр һуури урагшаа дабшаһан. Нүгөөдэ зариманиинь мүрысөөнэй таблицада байдалаа һайжаруулжа шадаһан байха юм.

Мүрысөөнэй таблицада түрүүшын хоёр һуури эзэлээд ябаһан «Амур» «Сахалин» хоёрой футболистнууд энэ үдэр наадахадаа, «Амурай» футболистнууд 2:0 гэһэн тоотойгоор шүүгээ. Тиин эдэнэр 32 очкотой болоҗо, түрүү һууридаа үлэбэ.

Шэтын, Красноярскын, Ангарскын футболистнууд хэдэн наадanай туршада гурбадахи һуури эзэлхын түлөө ана-мана ябаһан юм. Харин энэ үдэр Ангарскын футболистнууд Шэтын командатай өөрынгөө стадион дээрэ наадажа, 3:2 гэһэн тоотойгоор шүүхэдээ гурбадахи һуурияа батаар эзэлбэ. Энэ үдэр «Автомобилист» команда наадаагүй. Өөрынгөө стадион дээрэ Петропавловск-Камчатскин хотын «Вулкантай» наадаһан Братскын «Сибиряк» айлшадаа 2:1 тоотойгоор шүүжэ гараа. Тиихэдээ эдэнэр урдаа ороод ябаһан командануудые очкогоороо хүсэбэ. Хабаровскын СКА Владивостогой «Луч» командатай өөрынгөө стадион дээрэ наадаһан байна. Тиин эдэнэр айлшадаа 2:0 тоотойгоор шүүгээд, нэгэ һуури урагшаа дабшаба.

Манай «Сэлэнгэ» Эрхүүгэй футболистнуудые аяар 5:0 тоотойгоор шүүһэнэйнгээ удаа, хоёр табсан урагшаа гаража, һүүлшынгээ һуурнһаа ходорбо.

Үглөөдэр «Сэлэнгэ» команда өөрынгөө стадион дээрэ манай урда ябаһан «Вулкан» командатай наадахань.

Танай анхаралда августын 9-нэй байдалаар али командын түрүүлжэ ябаһан тухай мэдээсэл толилогдобо.

Командануудууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очконууд
1. «Амур» Благовещенск	22	13	6	3	28—11+17	32
2. «Сахалин» Ю-Сахал.	22	12	6	4	27—15+ 8	30
3. «Старт» Ангарск	22	11	3	8	27—21+ 6	25
4. «Автомобилист» Красн.	21	10	3	8	25—19+ 6	23
5. СКА Шэтэ	23	7	9	7	28—25+ 3	23
6. «Сибиряк» Братск	22	8	7	7	20—18+ 2	23
7. СКА Хабаровск	23	7	5	11	29—26+ 3	19
8. «Вулкан» П.-Камч.	22	5	8	9	14—24—10	18
9. «Сэлэнгэ» Улаан-Үдэ	22	5	7	10	18—25— 7	17
10. «Луч» Владивосток	22	4	9	9	14—27—13	17
11. «Аэрофлот» Эрхүү	23	5	7	11	13—27—14	17

ТОБШО ҺОНИН

Хандагатайн леспромхозой хүнгэн атледүүд Владивосток хотодо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Буряад оронойнгоо нэрэ солые хамгаалһан байгаа. Тиин 800, 1500 метрэй зайда урилдаһан Ю. Воеводин, Л. Нартуев гэгшэд түрүүшын һууринуудай нэгые эзэлээ.

* * *

Прибор бүтээлгын заводой велосипедистнүүдэй команда Ангарск хотодо үнгэргэгдэхэ бүхэсоюзна зунай мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахаар мордобо. Эдэнэрэй дунда СССР-эй спортын мастернууд А. Бруднев, Н. Горбачев, нэгэдэхи разрядтай П. Бадмаев, С. Ерофеев.

* * *

Республикын мэргэн һур харбагшад спортын мастер А. Бутхаев, мастерта кандидат С. Тараскина гэгшэд «Труд» бүлгэмэй Центральна Соведэй түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадалсаһан байгаа. Тиихэдэ эдэнэр тус тустаа хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлжэ, «Труд» бүлгэмэй Центральна Соведэй суглуулагдамал командын гэшүүд болгон абтаа. Эдэнэр һаяар һур харбалгаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадаха.

С. ЦЫМПИЛОВ.

УҺАН ДЭЭРЭ—ҺЭЛЮУРШЭД

Улаан-Үдэ хотын «Спартак», «Динамо» болон бусад бүлгэмүүдэй спортсменүүд байдарка, каноэ болон бусад онгосонуудаар, мүн 300 метрэй зайда тамиралгаар хоорондоо мүрысэбэ.

Наадanай түрүүшын үдэр басагад байдарка дээрэ нэгэ нэгээрээ урилдаһан байгаа. Эндэ «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Лариса Фролова эрхимлэбэ. Мүн тэрэ юрын онгосо һэлюурдэлгээр үнгэргэгдэһэн урилдаанда түрүү һуури эзэлээ. Галина Бурдуковская, Елена Посельская гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

Эрэшүүлэй дундаһаа «Спартак» бүлгэмэй Виталий Игумнов байдарка, каноэ онгосонуудаар мүрысэхэдөө, түрүү һуури эзэлжэ, командадаа шухала очконуудые асарна.

Юрын онгосоор мүрысэгшэд, сооһоо «Динамо» бүлгэмэй Геннадий Артемов, Михаил Запрягалов, «Спартагай» үнинэй спортсмен Павел Лаптев гэгшэд түрүүшын гурбан һуури эзэлээ.

Түрүү һууриин түлөө үнгэргэгдэһэн эдэ мүрысөөндэ «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэд Геннадий Меркулов, Виталий Игумнов, Сергей Васильев гэгшэд түрүүшын гурбан һуури эзэлжэ, командала түрүү һуурида гаргалсаба.

Эрхимлэһэн командада Улаан-Үдын горгүйсэдкомой. ДОСААФ-ай комитедэй грамота, бэлэгүүд барюулагдаа.

В. КОНДАКОВ,
мүрысөөнэй главна судья.

НЬЮ-ЙОРК

БОСТОНДО СОВЕТ ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБЭ

ТАСС

«СССР-эй арадай искусство» гэһэн выставкэ Бостон хотодо (Массачусетс штат) нээгдээ. Советскэ Союзай арадуудай эртэ сагһаа мүнөө хүрэтэрхи уран зурагай искусствын түүхэдэ хабаатай выставкэ урда тээнь Чикагада, Миннеаполисто, США-гай бусад хэдэн городуудта нээгдэһэн юм. Энэ выставкэ Бостондо сентябриин 3 хүрэтэр байха, тиигэһэнэй һүүлээр США-тай үшөө хэдэн городуудай улас зондо харуулагдаха.

ВАШИНГТОН

СЕНАДАЙ ЭСЭСЛЭН БАТАЛҺАНАЙ ҺҮҮЛЭЭР

ТАСС

Ракетэһээ хамгаалха түхеэрэлгэнүүдые хизаарлаха тухай СССР США хоёрой хоорондо Москвада абтаһан договорые сенадай эсэслэн баталһан тухай американ хэблэл үргэнөөр тунхаглана. Энэ ябуулга уласхоорондын байдал заһаруулха, США ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаануудые һайжаруулха шухала алхам болоно гэжэ газетэнүүдэй шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

Айхабтар үнэтэй, һандаргахы ехэ хүсэтэй зэбсэгүүдые бүтээн гаргаха, үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадалые США-да усадхан зайсуулгын шухала удхатай болоһые 90 сенаторай 88-найнь тус договорые дэмжэжэ байһан ушар гэршэлнэ гэжэ «Вашингтон санди стар» газетэ тэмдэглэнэ.

ЛОНДОН

Тэмсэл үргэлжэлһөөр

ТАСС

Орон дотор онсо байдал тогтоохо заналта хэжэ байгаашье һаань, Англиин портнуудай 42 мянган хүдэлмэришэнэй буһалгаан хоёр долоон хоногой туршада үргэлжэлжэ байна. «Промышленностьдахи харилсаанууд» тухай хархис хуулиие үндэһэ болгон баригдажа тушаагдаһан, профсоюзай хүтэлбэрилэгшые сүлөөлхэ ябадал туйлажа, докернууд түрүүшын илалта туйлаа.

Мүнөө тэдэнэр салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табижа байна гэжэ «Морнинг стар» газетэ тэмдэглэнэ.

Эрилтэнүүдэйнгээ гүйсэд хангагдатар тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэбди гэжэ портово хото — Мерсиин 4 мянган докер августын 6-най митинг дээрэ мэдүүлээ.

Ороной хүдэлмэришэн ангиин шэнэ шэнэ отрядууд Англиин ажалшадай тэмсэлдэ хамтаран нэгэдэнэ. Буһалгаалһан барилгашад тэмсэлээ үргэлжэлүүлхын түлөө дуугаа Лидс хотодо болоһон суглаан дээрэ үгөөд, ниитэ национальна буһалгаа соносхохоор мэдүүлһэн байна. Хоёрдохи неделиеэ ажалда гараагүй байһан Бирмингемэй барилгашад энэ уряае халуунаар дэмжээ.

ДЕЛИ

СИМЛЭДЭ ХЭГДЭҺЭН ХЭЛСЭЭНЭЙ ҮНДЭҺӨӨР

ТАСС

Инди ба Пакистанай сэрэгэй комадованиин түлөөлэгшэдэй уулзалга эмхидхэхэ тухай Индиин дурадхалые Пакистан һайшаан абаа гэжэ ЮНИ агентство мэдээсэнэ. Августын 10-да эхилхэ энэ уулзалга дээрэ генерал-лейтенант П. С. Бхагат Индиие түлөөлхэ юм ха.

Сэрэгэй түлөөлэгшэдэй уулзалга Симлэдэхи зүблөөнэй һүүлээр Инди Пакистан хоёрой хоорондохи харилсаануудые үргэлжэлүүлһэн ябуулга болоно гэжэ хоёр тала тоолоно. Эндэ Индиин премьер-министр И. Ганди, Пакистанай президент З. Бхутто хоёр талын хэлсээндэ гараа табижа баталһан юм.

КАРАЧИ. (ТАСС). Пакистанай ба Индиин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэдэй энэ уулзалгада хабаадаха Пакистанай этигэмжэтэ түлөөлэгшөөр генерал-лейтенант А. Х. Хан томилогдоо гэжэ Пакистанай оборонын министерствэдэ мэдүүлбэ.

ХИЛЫН ... СААНАҺАА

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Урда Вьетнамай Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд Куангчи хотоһоо урдуур эшээлһэн дайсанда артиллереэр шанга сохилто хэнэ. АП агентствын дамжуулһанай ёһоор, сайгон сэрэгүүд ехэ гээлтэ хоролтодо ороо. Һамна бута сохигдолгоһоо дахуул сэрэгүүдые аршалан абархын тула США-гай авиаци, сэрэгэй флот тэдээндэ эдэбхитэй дэмжэлгэ үзүүлнэ. Американ стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд августын 6-най һүни Куангчи, Тхыатхиен провинцинуудай сүлөөлэгдэһэн районуудта 1500 тухай тонно бомбо хаяһан байна.

Эндэхи патриодууд Хюэ хото шадар шэбээлһэн дайсанай бэхилэлгэнүүдтэ эсэргүү шанга сохилтонуудые хэнэ. Августын 6-най үдэшэлэн тус хотоһоо 25 километртэ байдаг табан тосхоние сүлөөлөө. Ороной урда зүгтэ, Меконг мүрэнэй адагта, шанга байлдаанууд болоҗо үргэлжэлһөөр.

НЬЮ-ЙОРК (ТАСС). Камбоджын Кампонгтрабик хото шадар шанга байлдаанууд болоно гэжэ АП агентство дамжуулба. Энэ хото Камбоджын зүүн захада, Пномпень, Сайгон хотонуудые холбоһон стратегическэ шухала үүргэтэй харгы шадар оршодог юм.

ХАНОЙ. (ТАСС). Каосан Патет Лао агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, июльдэ Лаосой патриодууд Сиенкуанг провинцида американ дүрбэн самолет буудажа унагаагаа. Патриодуудта эсэргүү сэрэгэй ябуулгануудые хэхэдэнь, США-гай авиаци хархис хүсэнүүдтэ дэмжэлгэ, туһаламжа үзүүлнэ.

ХАНОЙ. ТАСС. Вьетнамай Демократическа Республикын ниислэл хотые американ авиаци зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо үргэлжэлһөөр.

Августын 6-да США-гай самолёдууд Ханой шадарай нютагуудта добтолһон байна. Июлиин 7-ноо 20 болотор стратегическэ «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд Митко провинцида 200 гаран добтолго хэжэ, хэдэн мянгаад тонно химическэ, фосфорно бомбо хаяа гэжэ Урда Вьетнамһаа абтаһан мэдээсэл тэмдэглэнэ. 150 тухай хүн алуулһан байгаа. 100 гаран гэр һандаргагдаа, барайтарай поли хэрэглэхэ аргагүй болгогдоо.

ХАНОЙ

БОМБОДОЛГО ЗОГСООХО

ТАСС

Августын 6-да Ханой, Хайфон хотонууд шадарай нютагуудые американ авиациин бомбодоһые ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ буруушааба. Августын 6-да Лангсон, Хатэй, Ниньбинь, Тханьхоа, Нгеан, Хатинь, Куангбинь провинцинуудай хүн зоноор олон районуудые американ самолёдууд мүн лэ бомбодоһон байна гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Намха, Хатинь провинцинуудай эрье шадарай нютагуудые американ флодой корабльнууд буудаба.

Зэрлиг бүдүүлиг добтолгонуудпаа уламжалан, олон хүн, гол түлэб үбгэд хүгшэд, эхэнэрнүүд, үхибүүд алуулһан, шархатаһан, ажахын барилганууд, байрын гэрнүүд һандаагдаһан байна.

Вьетнамай Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерство дайсанай эдэ ээрхэг түримхэй ябуулгануудые эрид буруушаагаад, Хойто Вьетнамай нютагуудые бомбодохоёо, буудахаяа дары болихо, тэрэнэй портнуудта минэ табилгаяа болюулха, Вьетнамай Демократическа Республикын бэеэ даанхай, аюулгүй байдалда хамаархаяа болихо эрилтэ США-гай урда табина гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

ТОКИО

Эб найрамдалай түл... япон тэмсэлшэдэй буруушаал

ТАСС

Американ техникые Вье... намда эльгээлгэдэ һаад тоб... татахын тула эб найрамдал... түлөө япон бүлэг тэмсэл... тэрэ тоодо Японой соци... партиһаа Японой парламент... гэшүүд Иокогамын пор... һуумал буһалгаа хэбэ. Аме... кан Сагамихара гэжэ бааз... заһабари хүүлэһэнэй һүүл... 4 танк, 1 бронетранспор... ашаһан машинануудай кол... нын замые тэдэнэр хаан... байна. Вьетнамда болоһон дай... да гэмтээгдэһэн, һандаагдан... американ сэрэгэй техникэ т... баазада заһабарилагдадаг...

Мүнөө хүршэ оршодог ам... рикан Ацуги гэжэ баазада ам... рикан сэрэгэй 12 самолёт, ... рэ тоодо «Скайхок» түхэлэ... истребитель, «Фантом» түхэ... 4 истребитель-бомбардиров... заһабарилагдажа байна г... Японой хэблэл мэдээсэнэ.

Индохитадта ээрхэг түр... хэй добтолго хэхын тула ... рикан зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Я... ной газар нютагуудые аш... лалгада эсэргүүгээр Япон... түрүү хүсэнүүд эрид тэмс... ябуулна.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

САНТЬЯГО. (ТАСС). Ха... далга, мүрдэлгэ хэжэ, Арад... нэгэдэлэй правительствы... ябуулгые зорюута хазагайру... даг хархис хүсэнүүдэй һүйд... тэ ябуулгануудые Чилиин п... зидент Сальвадор Альенде з... шангаар буруушаагаа. Хар... этэгээдүүд иимэ ябуулгануу... хэхэдээ, арад зоной дунда э... гэл найдабаригүй мэдэрэл ... рүүлжэ, правительствын ... раалһан революционно хубил... тануудай программа бэелүү... дэнь һаад тойбо татахые оро... но гэжэ президент Вальпар... хотын ажалшадай митинг д... үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

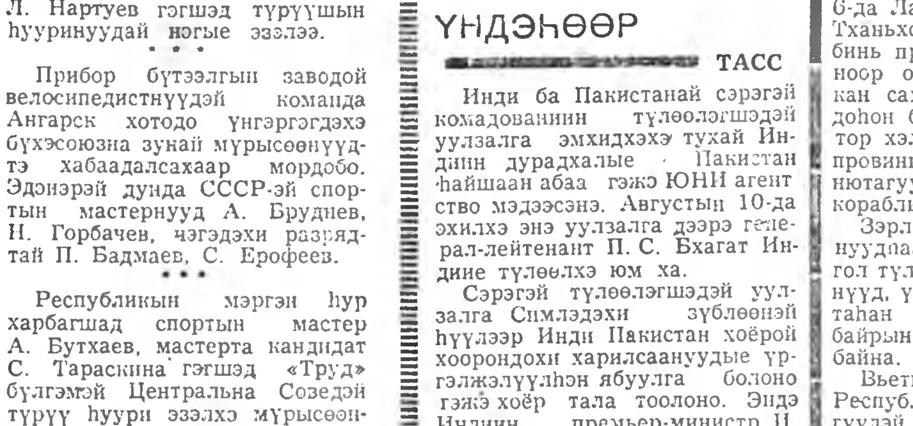
Хархис хүсэнүүдэй хар... ябуулгануудаа эдэбхижүүл... тэй дашарамдуулан, уһам ... римжэтэй, шанга журамтай ... хыень гүрэнэй толгойлогшо ... лиин арадые уряалба.

КАИР. (ТАСС). Сов... Союзтай хани барисаа, ... саа холбоо тогтоохо тухай ... диин, Египедэй баталһан д... ворнуудта Индиин гадаады... рэгүүдэй министр Свар... Сингх үндэр сэгнэлтэ үгэ... эдэ договорнууд «бүхы д... дээрэ эб найрамдал тогтоол... уласхоорондын харилсаа хо... бэхижүүлгэдэ» һайн ну... үзүүлжэ байна гээд тэмдэгл...

Инди ба Пакистанай хоо... до Симлэдэ оаталагдан абта... хэлсээн Урда Азидахи байда... һайжаруулжа, тус районд... найрамдал хангаха арга о... гэжэ Индиин гадаадын хэрэ... дэй министр «Аль-Ахрам» ... зетын корреспонденттэй хөө... дэхэдөө мэдүүлээ.

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАС... Европодо эб найрамдал х... гада, тус хотын ерээдүйдэ ... руун Берлин тухай дүрбэн ... сээн шухала үүргэтэй гэжэ ... руун Берлинэй Эхэнэрнүү... демократическа холбооной ... ган — «Им бликпунктдер ... линерин» гэжэ журналда т... логдоһон статья дотор тэм... лэгдэнэ. Советскэ Союз ... ФРГ-гэй, Польшо ба ФРГ-... хоорондын договорнууд ... руун Берлин тухай дүрэн ... лын хэлсээнэй хүсэндөө ор... доо аюулгүй байдалай, хар... саа холбооной асуудалаар ... тэ Европын зүүлөө зарлал... нүлөөлхэ байха гэжэ жур... бэшэнэ. Иимэ зүблөөн амг... тайбанаар оршохо хэрэгтэ ... хэхэ уялгатаи.

ВАШИНГТОН. (ТАС... ДРВ-гэй даамбануудые, улаа... хаалтануудые американ ави... бомбодоо гэжэ США-гай обор... ный министр М. Лэйрд теле... денеэр үгэ хэлэхэдээ, сэхэ ... дэрһэн байна. Адагынь 12-... бомбодолго хэгдэжэ, ДРВ-... уһанай хаалтанууд, түхеэрэл... нүүд һандаргдаа гэжэ дурдаа... гүрэнэй департаментын эли... лые Лэйрд үндэһэ болгобо.

УРДА ВЬЕТНАМ. АРАДАЙ СҮЛӨӨРЭЛГЫН ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮД ХЮЭ ГОРОД ШАДАР ШЭБЭЭЛҺЭН САЙГОН СЭРЭГШЭДТЭ ДОБТОЛГО ХЭНЭ.

ВИА-ТАСС-ай фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ойн баярай тэмдэг—ажалша бэрхэшүүлэй шагнал»—Д. Скосырскиин статья. К. Антоновой «Амжалтын ашэ үндэһэн» гэһэн корреспонденци. «Халаанай ажалай паспорт»—С. Богусловскиин репортаж. Түрэл орон доторнай.

Хоёрдохи хуудаһанда. «ЭВМ тухай Р. Ореховагай статья. «Эб найрамдалай, социализмын туг доро»—«Правдын» түрүү бэшэг.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ажабайдалай гаргаһан зорилгонууд» — ТАСС-ай интервью. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Манай гидромелиоративна» — А. Френкелиин корреспонденци. Нютаг нютагай һонин.

ЭЭНХИР КРАН

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:
14.05 — спортын дневник.
14.35—орон доторхи һонин.
14.45—һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 15.05—«Орожо хайрлыт» гэһэн дамжуулга. 16.00—телевизор харагшадай асуудалнуудта «Правда» газетын политическэ шэнжэлэгшэ Ю. Жуков харюусана.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:
16.30—«К планете загадок» гэһэн киноочерк.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:
16.40—«Москва» гэһэн кино-шэнжэлэлгэ. 16.50—Блогой поэзиин һайндэр. 17.30—«Познай себя» гэһэн уран һайханай телевизионно фильм. 19.00—«Время» гэһэн һүүлэй һонинной программа. 19.30—«Музыкальный рейс» гэһэн телевизионно фильм. 19.50—«Любовь моряка» гэһэн теле-зүжэг. 21.10—«Эрдэм наука мүнөөдэр» гэһэн дамжуулга.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:
21.30—телепанорама. 21.50—«Таряа хурялгадаа бэлэмди» гэһэн дамжуулга. 22.10—концерт.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:
23.00—«Телеграмма» гэһэн уран һайханай телевизионно фильм. 23.30 — футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадaнда Тбилисиин «Динамо», Москвагай «Торпедо» командануудай наадан дамжуулагдаха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Манай адрес, телеф...

г. Улаан-Удэ, ул. Ленин... Телефоны: редактора — 54... приёмная — 54-93, зам. ре... тора — 68-08,, зам. ред... ра — 62-62, ответ. секре... — 50 52, зам. ответ. секре... — 66 76, отделы: парти... жизни — 60-91, сельского... зяйства — 64-36, 63-86, ... ганды и агитации — ... промышленности и строи... ства — 61-35, советского ... тельства и быта — 69-58, ... туры и школ — 60-21, ... рабселькоров — 67-81, ... мации — 34-05, обществ... приёмная — 56-62, маши... бюро — 57-63, фотолаб... рия — 33-61.

 Н-03694. Заказ №1...